

Erasmus+

**Sudjelovanje visokih
učilišta iz Republike
Hrvatske u programu
Erasmus od 2009. do
2014. godine**

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Program za
cjeloživotno
učenje

Erasmus+

Agencija za mobilnost i programe Europske unije (AMPEU) javna je ustanova čiji je osnivač Vlada Republike Hrvatske. Agencija je osnovana 2007. godine s ciljem osiguravanja institucionalnog okvira za upravljanje programima Europske unije u području obrazovanja i osposobljavanja te području mladih. S vremenom se djelatnost Agencije širi i na ostale međunarodne programe mobilnosti u području obrazovanja te na područje znanosti.

Vizija

Osiguravanjem mogućnosti za mobilnost i međunarodnu suradnju u području znanosti, obrazovanja, osposobljavanja i mladih, Agencija pridonosi jačanju ljudskog i demokratskog potencijala, socijalnoj koheziji te konkurentnosti hrvatskog društva.

Misija

Podupirati internacionalizaciju u svrhu unaprjeđenja kvalitete sustava znanosti, obrazovanja i osposobljavanja te područja mladih u Republici Hrvatskoj, u skladu s potrebama građana, društva i gospodarstva.

Programi u nadležnosti Agencije

Obrazovanje i osposobljavanje	Mladi	Znanost
<p>Erasmus+ Ključna aktivnost 1 - Mobilnost u svrhu učenja za pojedince</p> <p>Ključna aktivnost 2 - Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse</p> <p>Popratne mreže i inicijative</p> <ul style="list-style-type: none"> · eTwinning · Euroguidance · Europass · Europska oznaka jezika · Radna skupina stručnjaka za sustav kreditnih bodova u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (ECVET) 	<p>Erasmus+ Ključna aktivnost 1 - Mobilnost u svrhu učenja za pojedince</p> <p>Ključna aktivnost 2 - Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse</p> <p>Ključna aktivnost 3 - Podrška reformi politika</p> <p>Eurodesk</p> <p>Youthpass</p>	<p>Obzor 2020. nacionalna potporna struktura (tim nacionalnih osoba za kontakt za pojedina tematska područja programa)</p>
<p>CEEPUS Srednjoeuropski program razmjene za sveučilišne studije</p>		<p>Euraxess Uslužni centar za mobilnost istraživača</p>
<p>Bilateralni program akademске mobilnosti</p>		

Saznajte više na:
www.mobilnost.hr

**Sudjelovanje visokih učilišta iz Republike Hrvatske
u programu Erasmus
od 2009. do 2014. godine**

Sudjelovanje visokih učilišta iz Republike Hrvatske u programu Erasmus od 2009. do 2014. godine

Nakladnik:

Agencija za mobilnost i programe EU

Za nakladnika:

mr. sc. Antonija Gladović, ravnateljica

Urednici:

Natalija Lukić, Ivana Puljiz, Antonija Gladović, Tina Šarić

Autori teksta i suradnici:

Natalija Lukić, Ivana Puljiz, Branka Bernard, Jasmina Skočilić, Kiki Verli, Ivana Kovačić, Ljubica Petrović Baronica, Vera Hrvatinić

Posebne zahvale Ani Goršić i Loredani Maravić, Uprava za visoko obrazovanje Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta

Lektura:

Dijana Stilinović

Korektura:

Natalija Lukić

Grafičko oblikovanje:

KO:KE kreativna farma

Fotografije:

Thomas Krstulović, Ivan Katavić

Tisak:

Intergrafika

ISBN 978-953-57504-3-7

Zagreb, travanj 2015.

© Agencija za mobilnost i programe EU
Frankopanska 26, 10000 Zagreb, Hrvatska
T. +385 (0) 1 5005 635
F. +385 (0) 1 5005 699
info@mobilnost.hr
www.mobilnost.hr

- 04 Uvod
- 05 Povijest i utjecaj programa Erasmus
- 07 Zašto državljani članica EU-a danas studiraju pod istim uvjetima kao i domaći studenti?
- 08 Nastanak programa Erasmus
- 10 Studija učinka programa Erasmus
- 11 Program za cjeloživotno učenje
- 12 Proces punopravnog pristupanja Programu: osiguravanje zakonodavnih, organizacijskih i administrativnih pretpostavki za mobilnost
- 14 Rezultati provedbe Programa za cjeloživotno učenje
- 18 Erasmus u Hrvatskoj
- 19 Opći podaci o provedbi programa Erasmus
- 21 Ostvarene studentske mobilnosti
- 25 Iznos financijske potpore za studente
- 27 Profil Erasmus studenata
- 32 Odredišne zemlje mobilnosti
- 32 Priznavanje mobilnosti
- 34 Jezične pripreme za mobilnost
- 34 Mobilnost osoblja visokih učilišta
- 36 Prijedlozi za unaprjeđenje provedbe Erasmusa
- 39 Zahvale
- 40 Prilog I.:
Erasmus+ 2014. – 2020.: Mogućnosti za akademsku mobilnost i suradnju između visokih učilišta
- 44 Prilog II.:
Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije: Ciljevi i mjere usmjerene internacionalizaciji visokog obrazovanja

Uvod

Od akademske godine 2009./2010. visoka učilišta u Republici Hrvatskoj sudjeluju u programu Erasmus, najstarijem i najvažnijem programu suradnje u području visokog obrazovanja namijenjenom poticanju mobilnosti studenata i nastavnika koji je Europska komisija pokrenula 1987. godine. Erasmus je do kraja 2013. godine bio dio tada najvećeg programa Unije u području obrazovanja i osposobljavanja – Programa za cjeloživotno učenje, a od 2014. dio je novog programa Unije u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta – programa Erasmus+. Za provedbu programa na nacionalnoj razini zadužena je Agencija za mobilnost i programe EU, a tijelo nacionalne vlasti nadležno za programski nadzor i usklađivanje s ciljevima nacionalne obrazovne politike jest Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Programi Unije instrumenti su provedbe europskih politika, pri čemu je program Erasmus ključan instrument ostvarenja prioritetnog cilja Bolonjskog procesa – mobilnosti. Međunarodna mobilnost u obrazovanju podrazumijeva provođenje određenog razdoblja života na mjestu različitom od mjesta boravka, u svrhu stjecanja novih znanja, vještina, iskustava i kvalifikacija te je, zajedno s ostalim ciljevima Bolonjskog procesa, preuzeta kao strateški prioritet u razvoju sustava visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj¹.

U novom programu Erasmus+, čija je provedba započela s natječajnom godinom 2014., nadamo se nastavku kvalitetne provedbe mobilnosti na visokim učilištima. Prvi je korak u tom smjeru osvrnuti se na do sada učinjeno, identificirati dobra iskustva i postignuća, ali i područja koja zahtijevaju posebnu pozornost i razvoj tijekom novoga programskog razdoblja. Stoga u ovom izvješću pružamo obuhvatan pregled rezultata akademske mobilnosti u okviru programa Erasmus u natječajnom razdoblju od akademske godine 2009./2010. do 2013./2014. te prijedloge za unaprjeđenje njegove provedbe. Izvješće dopunjuju dva priloga. U prvome predstavljamo program Erasmus+ s naglaskom na njegove aktivnosti vezane za područje visokog obrazovanja. U drugome, pak, izdvajamo ciljeve i mjere namijenjene internacionalizaciji visokog obrazovanja koje uključuje Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Izvješće je namijenjeno svim sudionicima i dionicima programa Erasmus – visokim učilištima, studentima, donositeljima odluka, ustanovama, organizacijama i tijelima nadležnima za područje visokog obrazovanja ili aktivnima u tom području. Vjerujemo da ćemo dobru suradnju sa spomenutim sudionicima i dionicima programa ojačati i unaprijediti za trajanja programa Erasmus+, a u korist razvoja i internacionalizacije sektora visokog obrazovanja te – posebno – s ciljem osiguravanja kvalitetnih mogućnosti akademske mobilnosti i stručne prakse našim studenticama i studentima.

¹ Vlada Republike Hrvatske usvojila je na svojoj sjednici 3. srpnja 2014. godine nacrt **Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije** kojom se planira dugoročna vizija obrazovanja, znanosti i tehnologije u Republici Hrvatskoj. Nakon upućivanja u saborsku proceduru i saborske rasprave, Hrvatski sabor donio je Strategiju 17. listopada 2014. godine.

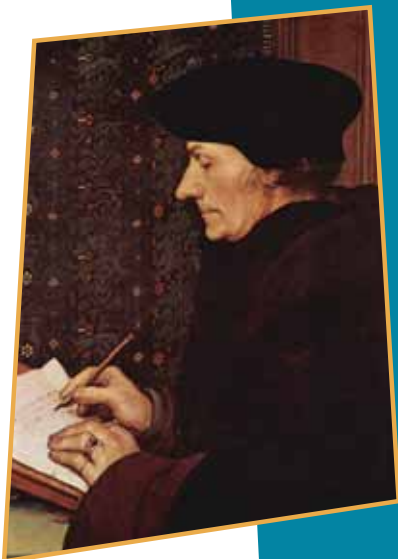

**Povijest i
utjecaj
programa
Erasmus**

Europska unija pokrenula je svoj prvi obrazovni program u srpnju 1987. godine. Riječ je bila o programu COMETT namijenjenom poticanju suradnje i razmjene između sveučilišta i gospodarstva. Nedugo potom, istog mjeseca, započeo je program Erasmus namijenjen suradnji visokih učilišta i studentskoj mobilnosti. Ove su programe usvojile tadašnje zemlje članice uz naglašenu potporu Europskog parlamenta. Parlament je za programe osigurao sredstva čak i prije no što su formalno usvojene pravne podloge za pojedini program.

Program je nazvan po nizozemskom humanistu, književniku, filologu i filozofu Erazmu Roterdamskom. Istodobno, Erasmus je akronim od *European Community Action Scheme for the Mobility of University Students*. Program Erasmus najdugovječniji je, najprepoznatljiviji i najuspješniji program mobilnosti Europske unije u području obrazovanja i osposobljavanja te je upravo stoga poslužio kao nadahnuće za naziv nove generacije programa – Erasmus+.

Pretpostavka za njegovu provedbu svakako je načelo i pravo jednakog pristupa visokom obrazovanju građana zemalja članica Unije. U ovom općem prikazu povijesti i utjecaja programa Erasmus stoga donosimo priču o studentici koja je sudskim procesom inicirala (proširivanje i) potvrđivanje kompetencije Europske ekonomske zajednice na područje obrazovanja. Slijedi prisjećanje na nastanak programa Erasmus koje je prigodno priredila gospođa Kiki Verli, dugogodišnja službenica Europske komisije koja je neposredno sudjelovala u pripremi i provedbi Erasmusa. Prikaz zaključujemo sažetkom nalaza opširne studije učinka programa Erasmus koji je nedavno objavila Europska komisija.

Erazmo Roterdamski (latinizirano: Desiderius Erasmus Roterodamus, pravim imenom i prezimenom Geert Geerts; Rotterdam, 28. listopada 1466. ili 1469 – Basel, 12. srpnja 1536). Erazmo je živio u Nizozemskoj, Francuskoj, Engleskoj, Italiji i u njemačkim krajevima. Reformatorski krug oko Luthera smatrao je da će Erazmo pristupiti pokretu, ali je on zazirao od netolerantnog fanatizma i sektaškog duha reformatorskih vođa te je sačuvao javnu neutralnost. Ali i Rim provodi proces protiv njega, tako je 1527. osuđen kao neprijatelj Crkve, a prevoditelj njegovih *Razgovora* Louis de Berquin spaljen je na lomači. Po književno-znanstvenom radu i životnom stavu najistaknutija je ličnost humanizma. Njegovao je sve književne forme, od poezije do znanstvenih traktata. Načinio je sustavan program humanističkoga školskog obrazovanja. Glavna Erazmova djela su *Pohvala ludosti*, *Razgovori* i *O razboritom studiju*.²

² Proleksis enciklopedija online, <http://proleksis.lzmk.hr/19893/>, pristupljeno 23. travnja 2015. godine

Zašto državljani članica EU-a danas studiraju pod istim uvjetima kao i domaći studenti?

Mobilnost pojedinaca u svrhu učenja, usavršavanja ili znanstvenog istraživanja danas se smatra jednim od temelja Europskog prostora visokog obrazovanja i Europskog istraživačkog prostora. Mogućnosti međusveučilišne razmjene i suradnje unutar Europe, međutim, nisu uvijek bile brojne kao danas.

Na razvoj europskih obrazovnih politika uvelike su utjecale presude Europskog suda pravde. Jedna od takvih presuda je iz znamenitog slučaja „Gravier“ iz 1985. godine. Francuska studentica François Gravier upisala je studij umjetnosti crtanog stripa na Académie Royale des Beaux-Arts u belgijskom gradu Liègeu, ali je odbila platiti dodatne troškove upisnine predviđene samo za strane studente. Potaknuta velikim brojem dolaznih studenata i vezanim financijskim teškoćama, belgijska je vlada krajem 1970-ih godina uvela troškove upisnine za strane studente, što je bila rijetka praksa unutar Europe. Kako studentica Gravier nije platila propisanu upisninu, akademija joj nije odobrila upis u sljedeću akademsku godinu. Gubitkom statusa studenta François Gravier izgubila je i dozvolu boravka u Belgiji. Naposljetku je François Gravier podnijela tužbu prvostupanjskom sudu u Liègeu za diskriminaciju protiv Académie Royale des Beaux-Arts i grada Liègea. Naime, Ugovorom o Europskoj ekonomskoj zajednici (EEZ, Rimski ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice iz 1957.) zabranjen je svaki oblik diskriminacije na osnovi nacionalnosti u svim područjima u nadležnosti ugovora. Iako područje obrazovanja tada nije bila jedna od zajedničkih europskih politika, ovim je osnivačkim ugovorom Europska komisija zadužena i za promociju suradnje zemalja članica EEZ-a u strukovnom usavršavanju. Tijekom trajanja sudskog procesa, a zbog gubitka dozvole boravka, François se našla u dodatnim financijskim i administrativnim teškoćama te je prvostupanjski sud naredio akademiji da joj odobri privremeni upis. Naposljetku je Sud u Liègeu prosljedio slučaj „Gravier“ u nadležnost Europskog suda pravde koji je presudio u korist tužiteljice. Ova je presuda Europskog suda pravde izazvala veliki interes javnosti te je poslužila kao presedan za brojne druge tužbe stranih studenata unutar zemalja članica EEZ-a. Zahvaljujući upravo slučaju „Gravier“ danas sve zemlje članice Europske unije moraju omogućiti upis studentima državljanima drugih zemalja članica pod jednakim uvjetima kao i domaćim studentima, odnosno bez diskriminacije. Nadalje, sud je zaključio kako studij koji je upisala François Gravier podrazumijeva osposobljavanje za određeno zanimanje (crtača stripova) odnosno pripremu za tržište rada, čime je prvi put potvrđeno kako pristup obrazovanju također podliježe pravu Europske ekonomske zajednice.

Slučaj „Gravier“ nedvojbeno je utjecao i na donošenje odluke dvanaest ministara obrazovanja EEZ-a o uspostavi programa Erasmus za mobilnost studenata 1987. godine. Uslijedili su i mnogi drugi europski programi (PETRA, Lingua, Tempus i dr.) te je uveden i ECTS sustav. Nadalje, slične presude Europskog suda pravde koje su uslijedile nakon slučaja „Gravier“ potaknule su zemlje članice na proširenje nadležnosti prava EEZ-a u području obrazovanja. Ugovorom iz Maastrichta 1992. godine potiče se suradnja zemalja članica u obrazovanju, mobilnost studenata i nastavnika te međuinstitucijska suradnja (Ugovorom iz Maastrichta iz 1992. uspostavljena je Europska zajednica). Sva ova događanja dovela su do uspostave Bolonjskog procesa kao međuvladinog procesa, odnosno kasnije Europskog prostora visokog obrazovanja u kojem sudjeluju i zemlje izvan Europske unije. No, uza sav napredak, zanimljivo je da i dalje postoje određene prepreke u mobilnosti te Europska komisija poziva na njihovo daljnje otklanjanje.

Gospođa Kiki Verli umirovljena je službenica Europske komisije. Tijekom rada u Komisiji gđa Verli vodila je odjele nadležne za visoko obrazovanje i programe kao što su Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus i druge međunarodne programe. Uspjeh Erasmusa uvelike je posljedica rada nekolicine predstavnika Europske komisije, među kojima je gđa Verli. Uz još troje predstavnika Europske komisije odgovornih za osmišljavanje i uspostavu jednog od najuspješnijih programa EU-a, sheme Erasmus za sveučilišnu suradnju i razmjenu studenata, 2002. godine gđa Verli primila je počasnu diplomu Slobodnog sveučilišta u Bruxellesu (Université Libre de Brussels).

Nastanak programa Erasmus

Priredila: Kiki Verli

Nakon ugodnog razgovora s predstavnicama hrvatske Agencije za mobilnost tijekom pauze za ručak na sastanku inicijative Platforma Zapadnog Balkana za obrazovanje i osposobljavanje u siječnju 2014. u Ateni, kolegice su me zamolile da napišem kratak članak o svojim „sjećanjima” vezanima za razdoblje stvaranja programa Erasmus. Smatrale su da bi ova tema mogla biti zanimljiva građanima novih država članica EU-a koje nisu sudjelovale u rađanju ovoga važnog programa Europske unije. S velikim sam zadovoljstvom prihvatila taj prijedlog jer sam upravo ja bila osoba u Europskoj komisiji odgovorna za pokretanje programa Erasmus te sam pridonijela njegovu širenju u cijelom svijetu.

Važno se prisjetiti da naziv „obrazovanje“ nije postojao u Rimskom ugovoru, kojim je 1957. godine osnovana Europska ekonomska zajednica, te samim time u okviru Zajednice nije bila uspostavljena nadležnost za osiguravanje potpore europskoj suradnji u području obrazovanja³. Unatoč zakonskim preprekama, Komisija je uz podršku Europskog parlamenta početkom 1980-ih godina pokrenula nekoliko pilot-projekata međusveučilišne suradnje vrlo ograničenog proračuna, koji su omogućavali mobilnost nastavnog osoblja i studenata, uglavnom između velikih država članica (u tom je trenutku bilo 10 država članica).

Sud Europske unije 1985. godine donio je iznimno važnu presudu kojom je promijenjena cjelokupna slika u ovom području i kojom su otvorena vrata za stvaranje zakonskih preduvjeta za uspostavu prvih programa suradnje Erasmus i Comett. U predmetu „Gravier”, u kojem je belgijsko sveučilište od francuskog studenta zahtijevalo plaćanje veće školarine od one koju su plaćali belgijski studenti, sud je utvrdio da se visoko obrazovanje može smatrati stručnim osposobljavanjem, kako je definirano Rimskim ugovorom (čl. 128) te se, samim time, studentska mobilnost može smatrati predmetom odredbi Rimskog ugovora. Po donošenju ove povijesne presude Europska je komisija predložila programe Erasmus i Comett, koje je Vijeće Europske unije usvojilo 1987. godine običnom većinom glasova. Ovim je programima dodijeljen za ono vrijeme relativno značajan proračun (85 milijuna ECU za Erasmus i 45 milijuna ECU za Comett).

³ Vidi „The History of European cooperation in education and training”, Europska komisija, 2006. http://www.grundtvig.org.pl/sites/grundtvig.org.pl/files/the_history_of_european_cooperation_in_education_and_training.pdf

No države članice koje su se zbog zaštite suvereniteta protivile povećanju nadležnosti Zajednice u području obrazovanja i, samim time, uvođenju programa u tom području (Njemačka, Francuska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Danska, Nizozemska) dvaput su od Suda Europske unije tražile poništavanje odluke Vijeća. Sudska je borba trajala dvije godine i završila potvrdom prethodne interpretacije suda. Time su programi konačno dobili i pravnu podlogu te su sveučilišta mogla početi planirati dugoročnu suradnju s intenzivnijom studentskom i nastavničkom mobilnošću.

Moramo se prisjetiti da je Komisija program Erasmus provodila na vrlo izazovan način i često je kroza svoju politiku prema odabiru projekata nametala suradnju u razmjerno zahtjevnim oblicima, poput suradnje između sveučilišta u velikim i onih u malim državama članicama, suradnju prema jugu i zapadu, suradnju između sveučilišta i drugih kategorija visokih učilišta, suradnju u svim studijskim područjima i slično. Od samo 3000 studenata, koliko je sudjelovalo u programu 1987. godine, do današnjega je dana preko ovog programa više od tri milijuna studenata provelo razdoblje studija u inozemstvu. Europski se parlament u razdoblju pokretanja programa iznimno zalagao za osiguravanje dodatnih sredstava za programe obuhvaćene odlukom Vijeća i tražio je od Komisije da iznese prijedloge rješenja za problematična područja, poput priznavanja razdoblja studija u inozemstvu i stečenih bodova, smještaja, jezične pripreme i slično.

Mnoge su države članice morale promijeniti svoje zakonske propise s ciljem omogućavanja i osnaživanja međusveučilišne suradnje i studentske mobilnosti. Ugovor iz Maastrichta, usvojen 1992., uvodi članak koji se odnosi na ove aspekte (čl. 126), a Bolonjska deklaracija, usvojena 1999., potvrđuje važnost studentske mobilnosti i svih njezinih vidova. Odluke programa Erasmus prepoznate su u drugim dijelovima svijeta te su uvedene slične inicijative s naglascima na različitim geografskim područjima od interesa Europskoj uniji (Tempus, Erasmus Mundus, ALFA, suradnja sa SAD-om, Kanadom, Australijom itd.).

Na kraju možemo s velikom sigurnošću utvrditi da su Erasmus i drugi programi u području obrazovanja i osposobljavanja imali ulogu katalizatora u proširenju nadležnosti Europske unije, integrirajući obrazovanje i osposobljavanje u strategije EU-a za rast i zapošljivost te razvoj gospodarstva i društva utemeljenih na znanju.

Detaljnije informacije o rezultatima studije dostupne su preko poveznice:
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1025_en.htm

Studija učinka programa Erasmus

Tijekom 2013. godine Opća uprava za obrazovanje i kulturu Europske komisije zajedno s neovisnim konzorcijem stručnjaka provela je studiju o učinku programa Erasmus (za visoko obrazovanje), koja je obuhvatila više od 75 000 studenata i bivših studenata, uključujući i više od 55 000 studenata koji su studirali ili se osposobljavali u inozemstvu, 5000 zaposlenika, 1000 visokih učilišta te 650 poslodavaca iz 34 zemlje. Studijom je analiziran učinak mobilnosti Erasmus studenata u svrhu studija i stručne prakse na poboljšanje individualnih vještina, zapošljivosti i institucionalni razvoj te učinak aktivnosti podučavanja i osposobljavanja nastavnika na njihove individualne kompetencije, osobine ličnosti, stajališta kao i utjecaj programa na internacionalizaciju visokih učilišta.

Nalazi studije upućuju na to da mladi ljudi koji studiraju ili se osposobljavaju u inozemstvu ne stječu samo znanja iz određenih disciplina, već jačaju i ključne transverzalne vještine koje poslodavci iznimno cijene. Nova studija o učinku programa Erasmus pokazuje da diplomirani studenti s međunarodnim iskustvom mnogo bolje prolaze na tržištu rada. Imaju manje izgleda da će iskusiti dugotrajnu nezaposlenost u usporedbi s onima koji nisu studirali ili se osposobljavali u inozemstvu, a pet je godina nakon završetka studija stopa nezaposlenosti niža za 23 % u odnosu prema osobama koje nisu sudjelovale u mobilnosti.

Studija također pokazuje da 92 % poslodavaca traži osobine poput tolerancije, povjerenja, vještina rješavanja problema, znatiželje, poznavanja svojih prednosti i slabosti te odlučnosti pri donošenju odluke o zapošljavanju. Testovi prije i poslije razdoblja međunarodne mobilnosti otkrivaju da Erasmus studenti pokazuju razvijenije spomenute osobine ličnosti čak i prije početka razmjena, a kada se vrate s mobilnosti, samopercepcija razvijenosti ovih vještina za 42 % veća je kod ovih studenata u odnosu prema studentima bez iskustva međunarodne mobilnosti. Ovi podaci pokazuju da se mobilnost reflektira na samopercepciju osobnosti. Uz to mobilnost privlači ljude određenih osobina ličnosti i potiče osobni razvoj.

Studenti koji se koriste Erasmus financijskim potporama mogu ostvariti mobilnost u svrhu studijskog boravka ili stručne prakse. Studija otkriva da 36 % studenata koji odu na stručnu praksu dobije ponudu za posao u poduzeću gdje obavljaju stručnu praksu. Ovi studenti također imaju više poduzetničkog duha od svojih kolega koji su ostali kod kuće: 1 od 10 studenata koji su ostvarili Erasmus stručnu praksu osnovao je svoje poduzeće, a 3/4 ih to planira ili vjeruje da će učiniti. Ujedno, prema navodima 64 % poslodavaca, zaposlenicima s međunarodnim iskustvom daje se veća profesionalna odgovornost.

Osim što poboljšava izgleda za napredak u karijeri, Erasmus studentima također se nudi mogućnost da prošire vidike i društvene mreže. Zemlju boravišta ili zaposlenja promijenilo je (najmanje jedanput) 40 % Erasmus studenata nakon završetka studija. Život u inozemstvu u budućnosti može zamisliti 93 % studenata s međunarodnim iskustvom te 73 % onih koji nisu ostvarili mobilnost tijekom studija.

Kod bivših Erasmus studenata također postoji veća vjerojatnost da će imati transnacionalne veze: 33 % bivših Erasmus studenata imaju partnera druge narodnosti u usporedbi s 13 % onih koji ostanu kod kuće tijekom studija, 27 % Erasmus studenata upozna svoga dugotrajnog partnera tijekom boravka na Erasmus mobilnosti.

Program za cjeloživotno učenje

Proces punopravnog pristupanja Programu: osiguravanje zakonodavnih, organizacijskih i administrativnih pretpostavki za mobilnost

Republika Hrvatska punopravno je pristupila Programu za cjeloživotno učenje 2011. godine. U sklopu priprema za punopravni ulazak u program od 2009. do 2011. godine Hrvatskoj su bile otvorene neke aktivnosti programa, no u smanjenom opsegu u odnosu prema punopravnom članstvu. U pogledu Erasmusa tijekom ovoga je razdoblja bila moguća odlazna mobilnost, a mogućnost dolazne mobilnosti nastupila je tek punim članstvom u programu.

Podsjetimo se da je odluka o pristupanju Programu za cjeloživotno učenje i programu Mladi na djelu (najvećem programu Unije za područje mladih koji je danas dio programa Erasmus+) sastavni dio pregovaračkih stajališta u okviru provedenih pretpristupnih pregovora za članstvo u Europskoj uniji. Pregovori za područje obrazovanja zaključeni su krajem 2006. godine te njih slijedi priprema za punopravno sudjelovanje u spomenutim programima. Vlada RH u listopadu 2007. godine uspostavlja Agenciju za mobilnost i programe EU, nacionalnu agenciju nadležnu za provedbu Programa za cjeloživotno učenje i programa Mladi na djelu. Trajan i složen proces akreditacije Agencije za upravljanje decentraliziranim sredstvima Unije zaključen je u listopadu 2010. godine.

U ožujku 2011. godine akreditaciju slijedi proglašenje Zakona o potvrđivanju Memoranduma o razumijevanju između Europske unije i Republike Hrvatske o sudjelovanju Republike Hrvatske u programu Mladi na djelu i Akcijskom programu u području cjeloživotnog učenja (2007. – 2013.)⁴ odnosno punopravno članstvo. Tako od akademske godine 2011./2012. visoka učilišta u Republici Hrvatskoj imaju pristup svim aktivnostima Erasmusa – i dolaznoj, i odlaznoj mobilnosti.

U pogledu financijskih sredstava dostupnih korisnicima Programa za cjeloživotno učenje u Republici Hrvatskoj valja naglasiti kako metodologija za raspodjelu godišnjeg proračuna za pojedinu državu uključuje složene kalkulacije koje se temelje na više parametara i kriterija kako bi se u obzir uzeo znatan broj faktora koji se razlikuju između zemalja (npr. populacija, troškovi života i udaljenost između glavnih gradova država sudionica programa) i još važnije pravne odredbe Programa kojima je propisana raspodjela sredstava prema sektorskim programima. Procijenjena poželjna apsorpcija mobilnosti za Republiku Hrvatsku izražena iznosom nacionalnog doprinosa iznosila je 10 milijuna eura na godišnjoj razini za cijeli Program za cjeloživotno učenje. Novim se članicama, međutim, dopušta da poželjan i propisan apsorpcijski prag sustignu postupno te je stoga Republika Hrvatska u 2011. u obliku nacionalnog doprinosa za sudjelovanje u Programu izdvojila 6 milijuna eura, u sljedećoj 8 milijuna eura, da bi u trećoj provedbenoj godini financijski sustigla očekivanu apsorpciju doprinosom od 10 milijuna eura. Udio proračuna Programa namijenjen visokom obrazovanju iznosio je više od 40 %.

⁴ Memorandum o razumijevanju između Europske unije i Republike Hrvatske o sudjelovanju Republike Hrvatske u programu Mladi na djelu i akcijskom programu u području cjeloživotnog učenja (2007. – 2013.) – (Zakon o potvrđivanju Memoranduma o razumijevanju između Europske unije i Republike Hrvatske o sudjelovanju Republike Hrvatske u programu Mladi na djelu i akcijskom programu u području cjeloživotnog učenja (2007. – 2013.), NN-MU 004/2011).

Od ukupnih 24 milijuna eura nacionalnog doprinosa za tri natječajne godine, 3,55 mil. eura financirano je preko pretpristupnog fonda IPA, a ostatak sredstava osiguran je iz državnog proračuna. Ovdje je važno uočiti da sudjelovanje u programima Unije u pravilu u cijelosti financiraju zemlje članice pojedinog programa te je stoga važno osigurati najveću moguću stopu iskorisćenosti uložених sredstava.

Tijekom pripremnog razdoblja za punopravno pristupanje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta poduzelo je čitav niz mjera usmjerenih jačanju mobilnosti i otklanjanju prepreka za njezinu provedbu. Upravo u svrhu ostvarenja strateškog cilja povećanja međunarodne dolazne i odlazne mobilnosti, a posebice u sustavu visokog obrazovanja, Ministarstvo je u lipnju 2009. godine osnovalo Radnu skupinu za otklanjanje prepreka i jačanje međunarodne mobilnosti u obrazovanju. Ova međusektorska skupina sastavljena je od predstavnika niza ministarstava i krovnih javnih ustanova te predstavnika tijela i organizacija visokih učilišta i studenata. I danas aktivna Radna skupina zamišljena je kao platforma za dijalog između korisnika – sudionika u međunarodnim projektima u kojima je mobilnost sastavni dio – i predstavnika tijela državne uprave u čijoj su nadležnosti zakonska regulativa i procedure vezane za međunarodnu mobilnost. Radna skupina, u obliku višegodišnjega Akcijskog plana, predlaže izmjene i nadopune zakonske regulative koje će podržavati međunarodnu mobilnost u obrazovanju, pojednostavljenje i promjene određenih procedura vezanih za međunarodnu mobilnost te ostale aktivnosti koje će doprinijeti njezinu povećanju i promidžbi. Ova formalna suradnja, ostvarena kroz rad Radne skupine, predstavlja važnu neizravnu korist od sudjelovanja u Programu jer je došlo do usuglašavanja obrazovne politike s ostalim politikama povezanim s mobilnošću u obrazovanju.

Radna je skupina u rujnu 2010. izradila Akcijski plan za otklanjanje prepreka i jačanje međunarodne mobilnosti u obrazovanju za razdoblje od 2010. do 2012.⁵ godine. Od njezine uspostave otklonjene su brojne zakonske i operativne prepreke mobilnosti. Time je ostvaren cilj da Radna skupina pridonese internacionalizaciji obrazovnog sustava RH. Daljnja internacionalizacija visokog obrazovanja nastavit će se u sklopu provedbe Akcijskog plana za internacionalizaciju obrazovanja za razdoblje 2015. – 2016. koji sadržava i mjere iz Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Nadalje, Nacrt prijedloga Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija predviđa jednostavnije procedure što će pridonijeti otklanjanju prepreka pri postupcima akademskog priznavanja te posljedično neometanom nastavku visokog obrazovanja i upisima studenata s inozemnim visokoškolskim kvalifikacijama. Naime, uvodi se priznavanje inozemne obrazovne kvalifikacije sa svrhom nastavka obrazovanja u sklopu upisnog postupka. Priznavanje inozemne obrazovne kvalifikacije srednjoškolske razine provodit će Središnji prijavni ured u sklopu centraliziranoga prijavnog postupka i nije predviđeno izdavanje posebnog rješenja o priznavanju. Priznavanje inozemne obrazovne kvalifikacije sa svrhom nastavka obrazovanja provodit će obrazovne ustanove na svim razinama u sklopu svoga upisnog postupka. Rezultat priznavanja neće biti Rješenje o priznavanju, već Odluka o upisu.

⁵ Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2010. Akcijski plan za otklanjanje prepreka i jačanje međunarodne mobilnosti u obrazovanju za razdoblje od 2010. do 2012. godine. Posjećeno 23. travnja 2014. na <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2934>

Rezultati provedbe Programa za cjeloživotno učenje

Program za cjeloživotno učenje (2007. – 2013.) trebao je pridonijeti strateškim ciljevima obrazovnih politika Unije ostvarenjem specifičnih programskih ciljeva. Ovaj je program bio ključni instrument internacionalizacije i unaprjeđenja kvalitete čitavog sektora obrazovanja, a zahvat i svrha bili su mu i znatno širi. Kroz cjeloživotno je učenje nastojao doprinijeti razvitku Europske unije kao naprednog društva znanja, s održivim gospodarskim razvitkom, većim brojem i boljim radnim mjestima te većom društvenom kohezijom. Posebice je nastojao potaknuti razmjenu, suradnju i mobilnost među ustanovama i sustavima obrazovanja i osposobljavanja unutar Europske unije kako bi postali uzorom kvalitete na svjetskoj razini. Na ovom su tragu i specifični ciljevi programa Erasmus.

Odluka o uspostavi Programa za cjeloživotno učenje⁶ kao specifične ciljeve programa Erasmus za visoko obrazovanje navodi:

- a) poboljšati kvalitetu i povećati opseg mobilnosti studenata i nastavnog osoblja u cijeloj Europi, kako bi do 2012. u mobilnosti studenata u okviru programa Erasmus i prethodnih programa sudjelovalo najmanje 3 milijuna pojedinačnih sudionika
- b) poboljšati kvalitetu i povećati opseg multilateralne suradnje među visokim učilištima u Europi
- c) povećati stupanj transparentnosti i kompatibilnosti između visokoobrazovnih kvalifikacija stečenih u Europi
- d) poboljšati kvalitetu i povećati opseg suradnje među visokim učilištima i poduzećima
- e) olakšavati razvoj inovativnih praksi u obrazovanju i osposobljavanju na tercijarnoj razini i njihov prijenos, uključujući prijenos iz jedne zemlje sudionice u drugu
- f) podupirati razvoj inovativnih sadržaja koji se temelje na informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, uslugama, pedagogije i prakse za cjeloživotno učenje.

Erasmus+ nastavlja slijediti prioritetne ciljeve svojeg prethodnika, sa snažnijim naglaskom na podizanje kvalitete te postizanje sinergijskoga i sistemskog učinka u skladu s ciljevima istaknutim u relevantnim programsko-strateškim dokumentima europskih obrazovnih politika (Europa 2020.⁷, Obrazovanje i osposobljavanje 2020.⁸, program modernizacije europskoga visokog obrazovanja⁹).

Kako je već i navedeno, Republika Hrvatska Programu za cjeloživotno učenje djelomično je pristupila 2009. godine, a punopravno 2011. godine. S obzirom na krajnje ograničene mogućnosti i financijska sredstva dostupna obrazovnom sustavu u svrhu međunarodne suradnje i mobilnosti prije pristupanja Programu, uistinu možemo ustvrditi da njegovo otvaranje građanima i ustanovama iz RH označuje novo poglavlje u razvoju obrazovanja te da je Program za cjeloživotno učenje dao velik doprinos internacionalizaciji obrazovnog sustava RH.

⁶ ODLUKA br. 1720/2006/EZ EUROPSKOGA PARLAMENTA I VIJEĆA od 15. studenoga 2006. o uvođenju Akcijskoga programa u području cjeloživotnog učenja. Posjećeno 13. kolovoza 2014. na <http://www.mvep.hr/pre/default.aspx?p=16.30>

⁷ Europska komisija (2010). Europa 2020. – europska strategija za pametan, održiv i uključiv razvoj. Posjećeno 13. kolovoza 2014. na http://www.mobilnost.hr/prilozi/05_1300804774_Europa_2020.pdf

⁸ European Council (2009). Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020). Posjećeno 15. kolovoza 2014. na mrežnim stranicama Eur-Lex <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009XG0528%2801%29:EN:NOT>

⁹ European Commission, 2011. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on 'Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe's higher education systems'*. COM(2011) 567 final.

Premda će konačni podaci o sudionicima i projektima biti dostupni po zaključenju svih projekata, 2016. godine, već sada možemo predstaviti tekuće procjene i obrađene dostupne podatke kako bismo prikazali obuhvat Programa, regionalnu distribuciju korisnika i stopu uspješnosti prijavitelja.

Rezultati sudjelovanja Republike Hrvatske u Programu za cjeloživotno učenje

Pokazatelji	Ukupno u razdoblju 2009. - 2013.
Programska sredstva raspoloživa RH	23,6 mil EUR
Iznos ugovorenih sredstava	23,25 mil EUR
Stopa ugovorenosti	98,5%
Broj ugovorenih projekata prijavitelja iz RH	1691 projekt

Natječajna godina	Iznos ugovorenih sredstava	Udio ugovorenih sredstava (<i>commitment rate</i> ¹⁰) Stanje na dan 31. prosinca 2014.	Udio realiziranih sredstava (<i>realization rate</i> ¹¹) Stanje na dan 31. prosinca 2014.
2009.	€ 480.934,82	99.13%	96.88%
2010.	€ 1.900.523,85	99.97%	95.19%
2011.	€ 4.912.028,54	97.69%	86.64%
2012.	€ 7.311.568,34	98.53%	59.05%*
2013.	€ 8.798.679,81	100%	89.47%*

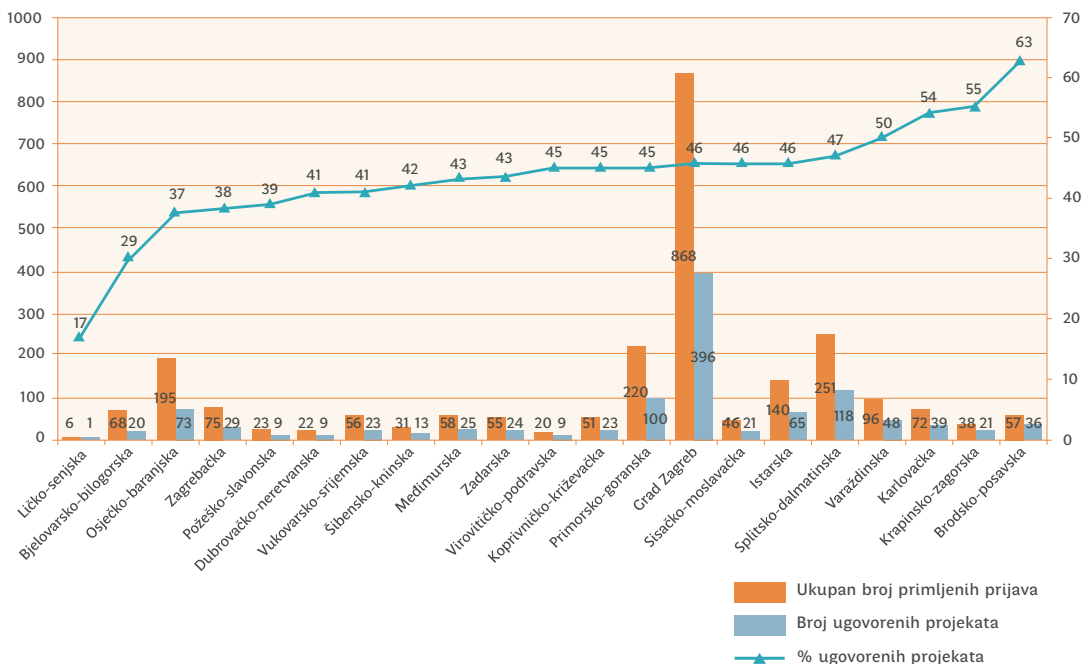
*Uključuje projekte realizirane do trenutka prikupljanja podataka 31. prosinca 2014. Konačan iznos realiziranih sredstava bit će poznat po završetku svih projekata u 2016. godini.

Tablica prikazuje stopu ugovorenih i realiziranih sredstava. Pri tumačenju udjela realiziranih sredstava potrebno je uzeti u obzir kako se trajanje projekata razlikuje među projektnim aktivnostima te se realizacija svih projektnih aktivnosti započelih u okviru Programa za cjeloživotno učenje očekuje tek u 2016. godini kada će biti poznat konačni udio realiziranih sredstava u odnosu prema ugovorenima. U trenutku prikupljanja podataka konačni udio realiziranih sredstava bio je poznat za natječajnu godinu 2009., 2010. i 2011. Dio projekata ugovorenih u 2012. i 2013. još je u tijeku stoga će ukupno realizirana sredstva biti poznata u 2016.

¹⁰ Udio ugovorenih sredstava (*commitment rate*) odnosi se na vrijednost ugovorenih sredstava u odnosu prema ukupnom iznosu programskih sredstava koja je Komisija dodijelila za provedbu projekata.

¹¹ Udio realiziranih sredstava (*realization rate*) odnosi se na vrijednost odobrenih sredstava prema završnom izvješću u odnosu prema ukupnom iznosu ugovorenih sredstava za projekte.

Broj podnesenih prijava i ugovorenih projekata u okviru Programa za cjeloživotno učenje prema županijama, 2010. –2013.

Što nam govore podaci za tri akademske i školske godine punopravnog sudjelovanja u programu?

Prema podacima dostupnim za tri natječajne – ujedno školske i akademske – godine (2010./2011., 2011./2012., 2012./2013.), u Programu su sudjelovali korisnici iz 20 županija i Grada Zagreba. Najveći broj prijava zaprimljen je s područja Grada Zagreba, a slijede ga županije Splitsko-dalmatinska, Primorsko-goranska, Osječko-baranjska i Istarska. Županije s najvećim brojem prijavitelja prednjače i po broju stanovnika te broju obrazovnih ustanova koje su najveća ciljana skupina Programa za cjeloživotno učenje. U referentnom razdoblju od 2010./2011. do 2012./2013. vrijednost ugovorenih sredstava za projekte Programa za cjeloživotno učenje prelazi 1.000.000,00 eura u Gradu Zagrebu (10.281.580,00 eura, 46,48 % ukupno ugovorenih sredstava), Splitsko-dalmatinskoj županiji (2.267.366,00 eura, 10,25 % ukupno ugovorenih sredstava), Primorsko-goranskoj (1.835.900,00 eura, 8,30 % ukupno ugovorenih sredstava) i Osječko-baranjskoj (1.471.515,00 eura, 6,65 % ukupno ugovorenih sredstava). Ličko-senjska, Virovitičko-podravnska i Dubrovačko-neretvanska županija pak bilježe najmanji broj prijavljenih korisnika. No udio ugovorenih prijava u odnosu prema zaprimljenim prijavama pokazuje kako je najveća prolaznost projekata iz Brodsko-posavske županije, a slijede ih županije Krapinsko-zagorska, Karlovačka i Varaždinska. Najniži omjer ugovorenih u odnosu prema zaprimljenim prijavama imaju Ličko-senjska, Bjelovarsko-bilogorska i Osječko-baranjska županija.

U okviru Programa za cjeloživotno učenje omjer podnesenih prijava i ugovorenih projekata potrebno je promatrati u relaciji s raspoloživim sredstvima za pojedine sektorske programe. Raspodjela sredstava između sektorskih programa provodi se u skladu s odredbama Programa koje propisuju minimalnu alokaciju programskih sredstava u ovim omjerima: Comenius 13 %, Erasmus 40 %, Leonardo da Vinci 25 %, Grundtvig 4 %. Na razini cijelog Programa, u razdoblju od 2010./2011. do 2012./2013. ugovoreno je 52 % zaprimljenih prijava, 44 % prijava odbijeno je, a 4 % prijava ili projekata otkazano je odnosno prekinuto tijekom projektnog ciklusa. Potrebno je napomenuti kako postoje supstancijalne razlike u načinu evaluacije prijava između sektorskog programa Erasmus i ostalih sektorskih programa (Leonardo da Vinci, Comenius i Grundtvig). U okviru sektorskog programa Erasmus prihvatljivi prijavitelji jesu visoka učilišta koja su ujedno nositelji Erasmus sveučilišne povelje. Visoka učilišta koja su podnijela prijavu za provedbu Erasmus individualne mobilnosti ne prolaze evaluaciju prijava, već nakon što zadovolje uvjete formalne prihvatljivosti slijedi alokacija sredstava u skladu s unaprijed definiranim kriterijima. Za razliku od toga, prijavitelji u okviru ostalih sektorskih programa Leonardo da Vinci, Grundtvig i Comenius prolaze formalnu i kvalitativnu evaluaciju. U okviru programa Leonardo da Vinci namijenjenog strukovnom obrazovanju i osposobljavanju ugovoreno je 59,7 % podnesenih prijava, a u okviru programa Grundtvig usmjerenog obrazovanju odraslih ugovoreno je 43,3 % prijava. Najveći broj prijava, ali i najmanju prolaznost, zabilježili su korisnici potprograma Comenius namijenjenog općem obrazovanju, 37,9 %.

Podnesene prijave i ugovoreni projekti prema sektorskim programima, 2010./2011. – 2012./2013.

Sektorski program	Ukupan broj podnesenih prijava	% ugovorenih prijava	Udio programskih sredstava alociran sektorskom programu
Comenius	1879	37,9%	13%
Leonardo da Vinci	675	59,70%	25%
Grundtvig	792	43,30%	4%

Kako bi bolje podržavala korisnike u sljedećem razdoblju te uspostavila jači fokus na manje aktivne ciljane skupine i regije, Agencija provodi detaljnu analizu provedbenih podataka. Jednako tako, u pripremi je vrednovanje utjecaja Programa za cjeloživotno učenje. Naime, premda su rezultati (*output*) petogodišnjeg sudjelovanja u Programu poznati, utjecaj na obrazovne institucije u Hrvatskoj još nije bio predmetom istraživanja.

An orange silhouette of a person in profile, facing right. They are holding a blue globe in their right hand, with three speech bubbles (one blue, one orange, one grey) above it. In their left hand, they hold a grey folder or tablet. A white sign with a blue border is held in front of them, containing the text 'Erasmus u Hrvatskoj'.

Erasmus u Hrvatskoj

Opći podaci o provedbi programa Erasmus

Pregled rezultata programa Erasmus u Hrvatskoj temelji se na podacima iz podnesenih završnih izvješća za natječajna razdoblja 2009./2010. – 2013./2014., a daje uvid u trendove mobilnosti i profil sudionika, kao i čimbenike koji su utjecali na ostvarivanje rezultata.

Usmjeravanje hrvatskih visokih učilišta prema cilju povećane međunarodne mobilnosti ovisilo je, između ostaloga, o dostupnim financijskim sredstvima. U razdoblju od 2009./2010. do 2013./2014. g. za Erasmus individualne mobilnosti bilo je raspoloživo ukupno 10.293.779 eura, a preduvjet provedbe mobilnosti za visoka učilišta bilo je stjecanje Erasmus sveučilišne povelje (*Erasmus University Charter*). Sva visoka učilišta registrirana u Republici Hrvatskoj kojima je dodijeljena Erasmus sveučilišna povelja mogla su se prijaviti Agenciji za dobivanje financijske potpore za Erasmus mobilnost studenata i (ne)nastavnog osoblja. Pritom prijavu za financijska sredstva ispunjava i Agenciji za mobilnost i programe EU podnosi krovna ustanova (sveučilište, veleučilište, visoka škola), a ne njezine sastavnice (fakulteti, odsjeci, akademije itd.). Sve prijave prolaze kroz provjeru formalne prihvatljivosti. Financijska evaluacija prijave u visokom obrazovanju specifična je po tome što se ne ocjenjuje sadržaj prijave, već se na temelju ostvarenih rezultata u prethodnom natječajnom razdoblju (tzv. *past performance*) određuje iznos financijske potpore za svako visoko učilište koje se prijavilo na natječaj. Visokim učilištima koja prvi put organiziraju mobilnosti za studente i/ili (ne)nastavno osoblje sredstva se dodjeljuju na temelju planiranog broja mjeseci/dana istaknutog u prijavnom obrascu. Ako visoka učilišta traže manji iznos od unaprijed određenoga maksimalnog iznosa financijske potpore za novosudjelujuća visoka učilišta, sredstva im se automatski dodjeljuju. Vodeći se unaprijed definiranim kriterijima za alokaciju sredstava koje određuje Agencija, visokim se učilištima određuje financijska potpora s kojom će, u okviru jednoga natječajnog razdoblja, financirati mobilnost svojih studenata i (ne)nastavnog osoblja.

Erasmus sveučilišna povelja

Erasmus sveučilišna povelja jest akreditacija koju daje Europska komisija i na temelju koje su ustanove visokog obrazovanja iz država sudionica u programu prihvatljive za prijavljivanje i sudjelovanje u aktivnostima obrazovanja i suradnje u okviru programa Erasmus. U okviru Programa za cjeloživotno učenje Erasmus sveučilišna povelja bila je dodijeljena za cijelo razdoblje trajanja programskog ciklusa do 2013./2014. godine. Visoka učilišta mogla su se prijaviti za jednu od triju vrsta Povelje:

Standard Erasmus University Charter – vrijedi za sve aktivnosti osim za stručnu praksu studenata
Extended Erasmus University Charter – vrijedi samo za mobilnost studenata u svrhu stručne prakse
Extended Erasmus University Charter – vrijedi za sve aktivnosti u okviru programa Erasmus.

Visoka učilišta nositelji Povelje u okviru Programa za cjeloživotno učenje pristala su na temeljna načela koja ustanova mora poštovati pri organizaciji i provedbi visokokvalitetne mobilnosti i suradnje:

- 1.) mobilnost se provodi na temelju međuinstitucijskih sporazuma između visokih učilišta
- 2.) dolaznim Erasmus studentima ne naplaćuju se školarina, registracija, ispiti niti pristup knjižnicama i laboratorijima
- 3.) puno priznavanje bit će osigurano studentima koji su uspješno završili program/aktivnosti definirane u dokumentu Sporazum o učenju u svrhu studija (*Learning Agreement*) i Sporazum o učenju u svrhu stručne prakse (*Training Agreement*)

Visoka učilišta također se obvezuju na:

- osiguravanje najviše razine kvalitete u organizaciji mobilnosti studenata i osoblja
- osiguravanje lako dostupnih, točnih i transparentnih informacija o kurikulumu te na sustav kreditnih bodova (ECTS ili slično) koji daje transparentnost ovoj proceduri
- jednak akademski tretman i pružanje usluga domaćim i inozemnim Erasmus studentima
- uključivanje dolaznih Erasmus studenata u aktivnosti visokih učilišta
- pružanje prijepisa Erasmus studentima i njihovim matičnim ustanovama po završetku trajanja mobilnosti, u kojem su vidljive potpune, točne i pravodobno istaknute informacije
- osiguravanje najviše razine kvalitete u organizaciji stručnih praksi
- promoviranje i osiguravanje vidljivosti aktivnosti koje se podržavaju u programu Erasmus
- objavu Povelje i povezanog dokumenta Erasmus Policy Statement
- pridržavanje načela nediskriminacije izraženog u Programu za cjeloživotno učenje.

U početnoj godini sudjelovanja u Programu, 2009./2010., Povelju je imalo 8 visokih učilišta. Uza stalno povećanje broja sudjelujućih visokih učilišta u 2014./2015. 37 visokih učilišta¹² nositelji su Povelje. Povećanje broja sudjelujućih visokih učilišta omogućuje mobilnost širem dijelu studentske i nastavne populacije. Usporedno s porastom sudjelovanja visokih učilišta te u skladu s dogovorom resornog ministarstva i Europske komisije o postupnom ostvarenju potrebne apsorpcijske razine svih obrazovnih sektora, rastao je i iznos raspoloživih sredstava. Tablica u nastavku prikazuje podatke o ugovorenosti i realizaciji sredstava. Udio ugovorenih programskih sredstava (*commitment rate* %) s visokim učilištima kretao se između 94,5 % i 100 %. Realizacija dodijeljenih sredstava kretala se između 89,26 % i 96,68 %.

Financijski podaci pokazuju da povećanje raspoloživih sredstava za individualne mobilnosti ne prati nužno i veći udio realiziranih sredstava, što je razvidno iz rezultata 2012./2013. godine kada se udio realiziranih sredstava smanjio za 8,14 % u odnosu prema prethodnoj godini. Smanjenje udjela realiziranih sredstava rezultat je povrata neutrošenih sredstava visokih učilišta koja ostvare manji broj mobilnosti od ugovorenih, što upućuje na to da povećanje ugovorenih sredstava ne prate nužno kapaciteti za njihovu realizaciju.

Ugovorena i realizirana sredstva u razdoblju od 2009./2010. do 2013./2014.

Natječajno razdoblje	Broj visokih učilišta	Broj ostvarenih mobilnosti studenata i (ne)nastavnog osoblja	Raspoloživa sredstva za individualne mobilnosti	Ugovorena sredstva	Realizirana sredstva	Ugovorenost (%)	Realizirana sredstva (%)
2009./2010.	8	284	264.616,99 €	250.007,08 €	240.512,72 €	94,5%	96,20%
2010./2011.	16	671	980.250,00 €	980.250,00 €	935.600,11 €	100,0%	95,45%
2011./2012.	19	1076	2.299.220,00 €	2.194.283,20 €	2.137.189,03 €	95,4%	97,40%
2012./2013.	20	1415	3.134.131,42 €	3.016.840,71 €	2.692.822,94 €	96,3%	89,26%
2013./2014.	26	1799	3.615.561,00 €	3.609.561,00 €	3.495.594,26 €	99,83%	96,68%

¹² U kontekstu hrvatskog sustava visokog obrazovanja bitno je napomenuti kako nositelji Erasmus sveučilišne povelje/Erasmus povelje za visoko obrazovanje mogu biti isključivo veleučilišta, visoke škole i sveučilišta, ne i njihove sastavnice.

Ostvarene studentske mobilnosti

Erasmus aktivnosti otvorene su studentima koji mogu ostvariti mobilnost u svrhu studijskog boravka ili stručne prakse, ali i osoblju visokih učilišta. Nastavno osoblje može ostvariti mobilnost u svrhu održavanja nastave ili stručnog usavršavanja u drugoj programskoj zemlji, a nenastavnom je osoblju otvorena mogućnost mobilnosti u svrhu stručnog usavršavanja.

Studentske mobilnosti koje se ostvaruju u okviru programa Erasmus jesu kratkoročne mobilnosti u svrhu prikupljanja kreditnih bodova (credit mobility). Od pristupanja Programu 2009. godine pa do 2014. znatno veći udio odlaznih studenata (72,5 %) ostvario je razdoblje mobilnosti u svrhu studijskog boravka nego u svrhu stručne prakse (27,5 %). Studenti Erasmus mobilnost najčešće ostvaruju prvi put (samo 6,2 % ima prethodno iskustvo mobilnosti u okviru programa Erasmus).

Iz tablice **Ugovorena i realizirana sredstva u razdoblju od 2009./2010. do 2013./2014.** razvidno je kako istodobno s povećanjem odobrenih financijskih sredstava raste i ukupan broj ostvarenih mobilnosti.

Odlazne studentske mobilnosti u razdoblju 2009./2010. – 2013./2014. godine prema vrsti visokog učilišta

Natječajno razdoblje	Veleučilišta i visoke škole		Sveučilišta		Ukupan broj odlaznih studenata
	broj odlaznih studenata (N)	%	broj odlaznih studenata (N)	%	broj odlaznih studenata (N)
2009./2010.	11	5	224	95	235
2010./2011.	60	11	485	89	545
2011./2012.	89	10	793	90	882
2012./2013.	76	7	1048	93	1124
2013./2014.	152	11	1251	89	1403
UKUPNO	388	9	3801	91	4189

S obzirom na binarnu strukturu visokog obrazovanja u Hrvatskoj bitno je istaknuti kako je sedam hrvatskih javnih sveučilišta, na kojima je upisan i najveći dio studentske populacije, ostvarilo 91 % (3801 mobilnih studenata) u odnosu prema visokim školama i veleučilištima u istom razdoblju koji su ostvarili 9 % (388 mobilnih studenata) mobilnosti.

U širem se nacionalnome i međunarodnom kontekstu odlazna Erasmus mobilnost može pratiti u odnosu prema broju upisanih studenata i u odnosu prema udjelu u broju diplomiranih studenata u istom razdoblju. Kumulativna godišnja stopa rasta odlazne studentske mobilnosti u razdoblju od 2009./2010. do 2012./2014. za Hrvatsku iznosi 43 % (2009./2010. – 235; 2013./2014. – 1403 ostvarene studentske mobilnosti). Unatoč ovom pozitivnom trendu povećanja broja mobilnosti iz godine u godinu u Hrvatskoj, udio Erasmus studenata u ukupnom broju upisanih studenata¹³ ne prelazi 1 % u okviru jedne akademske godine uz primjetnu tendenciju rasta (2009./2010. – 0,20 %; 2013./2014. – 0,86 %). Udio Erasmus studenata u broju diplomiranih u 2013./2014. godini jest 3,97 %¹⁴.

¹³ Izvor: DZS, 2014. Studenti upisani na stručni i sveučilišni studij u zimskom semestru ak. g. 2013./2014.

¹⁴ Izvor: Eurostat, 2011. Graduate population: EDUC_GRAD4

U kontekstu provedbe Programa, mogući čimbenici koji pridonose nižem udjelu Erasmus studenata u Hrvatskoj u odnosu prema EU-33 prosjeku jesu vrijeme uključivanja u Program (punopravno sudjelovanje tek od 2011. godine), viši iznosi pojedinačnih mjesečnih financijskih potpora što utječe na raspoređivanje sredstava na manji broj studenata, izostanak mogućnosti sufinanciranja studentskih mobilnosti iz drugih izvora, ali i zanemariv udio Erasmus studenata bez financijske potpore (tzv. *zero-grant* studenti). U 2012./2013. godini u Hrvatskoj je bilo 0,8 % studenata bez financijske potpore u odnosu prema EU-33 prosjeku od 2,5 % u istom razdoblju. U prvim godinama provedbe programa Erasmus udio studenata bez financijske potpore bio je znatno veći od prosjeka programskih zemalja pa je tako 2009. godine 136 od 235 (57,87 %) odlaznih studenata imalo status *zero-grant* studenata. Ovaj podatak potrebno je promatrati u kontekstu mnogo većeg interesa studenata od ograničenog iznosa financijskih sredstava za Erasmus individualnu mobilnost u početnim godinama provedbe. Kako je iznos raspoloživih sredstava za visoka učilišta rastao, broj studenata u statusu *zero-grant* znatno se smanjivao te je u 2013./2014. godini od ukupno 1403 samo dvoje odlaznih studenata ostvarilo mobilnost bez financijske potpore. Erasmus financijska potpora ne pokriva pune životne i putne troškove, stoga su u dijelu drugih programskih zemalja dostupne mogućnosti za sufinanciranje akademske mobilnosti iz nacionalnih izvora ili izvora EU fondova koji Hrvatskoj do pristupanja Uniji nisu bili otvoreni. Nedostatak mogućnosti za dodatno sufinanciranje glavni je razlog što se Republika Hrvatska opredijelila za više prosječne iznose financijske potpore za odlazne studente u odnosu prema drugim programskim zemljama.

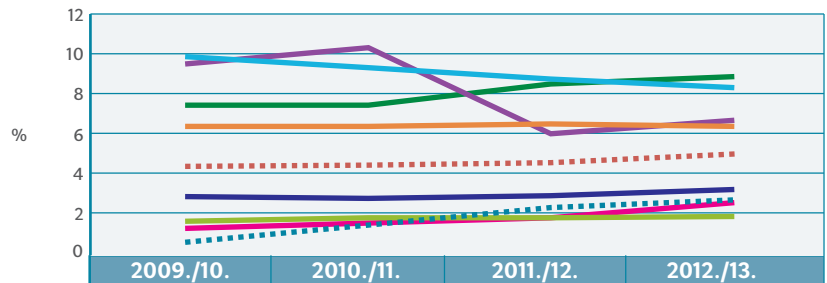
Treba napomenuti kako se u okviru programa Erasmus teži ravnoteži između broja odlaznih i dolaznih studenata. Hrvatska visoka učilišta ostvaruju Erasmus odlazne mobilnosti od 2009. godine, a mogućnost dolaznih studentskih mobilnosti otvorena je od 2011./2012. kada je u Hrvatskoj, ponajprije na sveučilištima, boravilo 333 inozemnih studenata. Omjer odlaznih i dolaznih studenata u 2011./2012. godini bio je 2,6:1, sljedeće se akademske godine 2012./2013. broj dolaznih studenata povećao na 706, a omjer studenata koji odlaze u inozemstvo i stranih studenata koji borave u Hrvatskoj bio je 1,59:1. Hrvatska je u prethodnim godinama bila ponajprije zemlja pošilatelj jer po broju odlaznih premašuje broj dolaznih inozemnih studenata. Ipak, mislimo da je prerano donositi zaključke o trendovima vezano za (ne)ravnotežu mobilnosti zbog kasnijeg otvaranja mogućnosti za dolazak inozemnih Erasmus studenata u Hrvatsku.

S obzirom na kontinuiran rast broja studentskih mobilnosti od 2009. godine akademsku i širu javnost izrazito zanimaju projekcije rasta odlazne studentske mobilnosti tijekom razdoblja studije. Od 2009. do 2014. godine najveći broj studenata (ISCED 5-6) ostvaruje razdoblje mobilnosti uz financijsku potporu programa Erasmus. Koristeći financijsku potporu programa Erasmus mobilnost je realiziralo 0,86% (1403) upisanih studenata u ak. god. 2013./14. dok mobilnosti unutar ostala dva programa akademske mobilnosti koje provodi Agencija – programa CEEPUS i Bilateralnih stipendija čine 0,14% (254) upisanih studenata. Na temelju raspoloživih financijskih sredstava očekuje se da će uz potporu programa akademske mobilnosti koje provodi Agencija (Erasmus+, CEEPUS i Bilateralne stipendije) u tekućoj ak. god. 2014./15. odlazna mobilnost ostvariti 1% upisanih studenata. Mogućnosti za daljnji rast broja studentskih mobilnosti u najvećoj mjeri ovisi o financijskim sredstvima koja će biti na raspolaganju kroz programe akademske mobilnosti. Do kraja programskog ciklusa Erasmus+ 2020. godine očekuje se kumulativno povećanje programskog proračuna od 40% u odnosu na sredstva odobrena u 2014. godini. Značajniji rast programskog budžeta započet će 2017. godine. Premda Agencija ne raspolaže podacima o sveukupnom broju mobilnosti na nacionalnoj razini valja naglasiti da se ukupna studentska mobilnost tijekom trajanja studija u Republici Hrvatskoj u najvećem opsegu ostvaruje upravo u okviru spomenuta tri programa. Stoga procjenjujemo da će se u ak. god. 2019./2020. kroz program Erasmus+, CEEPUS i Bilateralne stipendije financirati mobilnost najmanje 2150 studenata (procjenjuje se da bi obuhvat bio 1,4% upisanih studenata). Ako bi se planirani rast programskog proračuna za Erasmus+ značajnije odrazio na proračun namijenjen studentskoj mobilnosti moguće je veće

povećanje broja odlaznih studenata. Nadalje, kako bi se povećao obuhvat studenata koji odlaze na mobilnost na nacionalnoj razini Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta razmatra dodatnu, nacionalnu shemu mobilnosti koja bi se financirala sredstvima Europskog socijalnog fonda.

Slične projekcije nisu dostupne za dolazne inozemnih studenata za dolazak u Hrvatsku temeljem sklopljenih bilateralnih sporazuma, dogovorom partnerskih visokih učilišta o broju raspoloživih mjesta za dolazne studente ali i raspoloživim popratnim uslugama za strane studente (smještaj, prehrana). Prema dostupnim podacima, u Hrvatskoj je boravilo 700 inozemnih Erasmus studenata tijekom akademske godine 2012./13. i 744 studenta tijekom 2013./14. Procjenjuje se da će u narednim godinama, u okviru jedne akademske godine broj inozemnih studenata čiji je boravak financiran kroz Erasmus+ porasti do 1000.

Omjer Erasmus studenata u odnosu prema broju diplomiranih studenata (%) u razdoblju 2009./2010. – 2012./2013.

	2009./10.	2010./11.	2011./12.	2012./13.
..... HR (%)	0,7	1,6	2,3	2,8
..... EU - 33* (%)	4,3	4,5	4,7	5
—— SI (%)	7,56	7,50	8,5	8,84
—— IT (%)	9,31	10,2	6	6,73
—— AT (%)	9,8	9,1	8,8	8,23
—— DE (%)	6,19	6,1	6,3	6,17
—— PL (%)	2,44	2,3	2,4	2,53
—— RO (%)	1,28	1,5	1,8	2,5
—— UK (%)	1,74	1,8	1,8	1,86

*Od 2009. do 2013. godine u Programu je punopravno sudjelovalo 28 država članica Europske unije, zatim Island, Lihtenštajn, Norveška (zemlje EFTA-EEA, tj. države članice Europskog udruženja slobodne trgovine koje također pripadaju Europskom ekonomskom području), Turska i Švicarska. U grafičkim prikazima rabit će se akronim EU-33 kao oznaka za prosječne rezultate na razini svih Programskih zemalja.

Odlazna studentska mobilnost tijekom studija¹⁵ (ISCED 5-6)

Referentno razdoblje	Erasmus	Bilateralne stipendije	CEEPUS	Ukupno mobilnosti	Udio u ukupnom broju upisanih studenata ¹⁶
2009./2010.	235	n/p	184	419	0,20%
2010./2011.	545	n/p	140	685	0,40%
2011./2012.	882	n/p	206	1088	0,60%
2012./2013.	1124	87	176	1387	0,70%
2013./2014.	1403	78	176	1657	0,93%

Dolazna studentska mobilnost tijekom studija (ISCED 5-6)

Referentno razdoblje	Erasmus	Bilateralne stipendije	CEEPUS	Ukupno	Udio u ukupnom broju upisanih studenata
2009./2010.	n/p	n/p	173	173	0,09%
2010./2011.	n/p	n/p	175	175	0,09%
2011./2012.	325	n/p	149	474	0,24%
2012./2013.	700	85	141	926	0,49%
2013./2014.	744	66	159	969	0,54%

Udio zero-grant studenata u ukupnom broju Erasmus studenata u HR i svim programskim zemljama

Natječajno razdoblje	EU-33 ¹⁷ (%)	HR (%)	Broj studenata bez financijske potpore (zero-grant)
2009./2010.	3,3	57,87	136
2010./2011.	3,3	11,55	62
2011./2012.	3,1	0,9	8
2012./2013.	2,5	0,08	1

¹⁵ Broj odlaznih studenata uključuje mobilnosti studenata 1., 2. i 3. razine studija. U broj stipendista CEEPUS-a i Bilateralnih stipendije uključene su i mobilnosti kraće od tri mjeseca na svim razinama studija, u svrhu istraživanja na završnom/doktorskom radu i kratke grupne mobilnosti (ljetne škole).

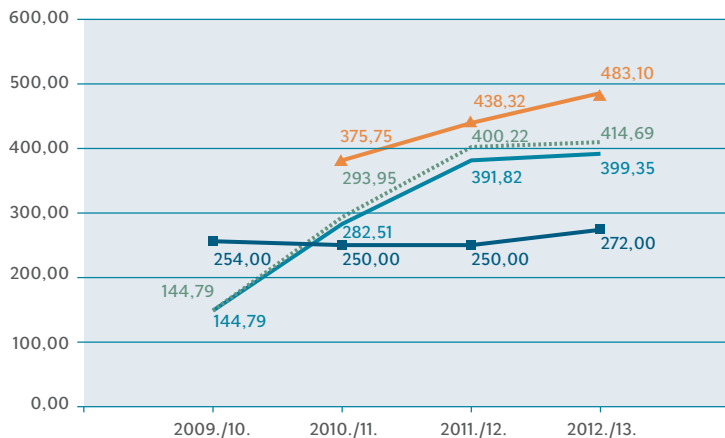
¹⁶ Prema podacima dostupnim na web stranici Agencije za znanost i visoko obrazovanje (AZVO), dostupno na: <https://www.azvo.hr/index.php/hr/statistike/broj-studenata-po-raznim-kriterijima/44-statistike/689-broj-studenata-na-visoki-m-uilitima-za-0910-i-1011-godinu> [01.srpnja 2014.]

¹⁷ Od 2009. do 2013. godine u Programu je punopravno sudjelovalo 28 država članica Europske unije, zatim Island, Lihtenštajn, Norveška (zemlje EFTA-EEA, tj. države članice Europskog udruženja slobodne trgovine koje također pripadaju Europskom ekonomskom području), Turska i Švicarska. U grafičkim prikazima rabiće se akronim EU-33 kao oznaka za prosječne rezultate na razini svih Programskih zemalja.

Iznos financijske potpore za studente

Financijska potpora za Erasmus studente nije namijenjena pokrivanju troškova mobilnosti u cijelosti, već joj je svrha nadoknaditi dodatne troškove koji nastaju tijekom boravka u određenoj zemlji. Klasifikacija¹⁸ programskih zemalja prema visini životnih troškova Hrvatsku svrstava u skupinu zemalja sa srednje visokim troškovima života, a određene zemlje hrvatskih studenata najčešće su zemlje srednje visokih troškova života (43 % odlaznih studenata) ili visokih troškova života (41 % odlaznih studenata). Od 2009./2010.¹⁹ godine Hrvatska bilježi znatan rast iznosa mjesečne financijske potpore studentima te je iznos koji primaju hrvatski studenti bio veći od prosjeka EU-33 u istom razdoblju.

Prosječan iznos mjesečne financijske potpore za studentsku mobilnost u HR i EU, 2009./2010. – 2012./2013.

- HR - Studijski boravak (SMS)
- ▲ HR - Stručna praksa (SMP)
- Prosječna HR financijska potpora (SMS & SMP)
- Prosječna EU financijska potpora (SMS & SMP)

¹⁸ Klasifikacija programskih zemalja prema troškovima života dostupna je u Vodiču kroz program Erasmus+ i na mrežnim stranicama Agencije za mobilnost i programe EU na <http://www.mobilnost.hr/index.php?id=836>

¹⁹ Prosječan iznos u akademskoj godini 2009./2010. (144 eura/mj.) znatno je niži od ostalih godina jer se pri izračunu prosječnog mjesečnog iznosa uključuje broj mjeseci ostvaren bez financijske potpore (zero-grant mjeseci). U 2009./2010. godini 136 od 235 studenata boravilo je na mobilnosti u statusu studenata bez financijske potpore.

Povećanje iznosa potpora studentima ostvaruje se istodobno s rastom iznosa ugovorenih sredstava visokim učilištima, što je utjecalo i na smanjenje broja studenata koji na mobilnost odlaze bez financijske potpore (v. Tablica: Udio *zero-grant* studenata u ukupnom broju Erasmus studenata u HR i svim programskim zemljama).

Program Erasmus aktivno podupire mobilnost *studenata s posebnim potrebama* te im omogućuje dodatak na iznos financijske potpore. Pri prijavi za potporu u okviru aktivnosti Programa za cjeloživotno učenje osoba s posebnim potrebama definira se kao potencijalni sudionik čije je fizičko, mentalno ili zdravstveno stanje takvo da sudjelovanje u aktivnosti projekta/mobilnosti ne bi bilo moguće bez dodatne financijske potpore. Budući da je riječ o vrlo širokoj i nedovoljno definiranoj kategoriji, na nacionalnoj razini nema podataka na temelju kojih bi se utvrdio udio studentske populacije koja bi mogla ostvariti pravo na dodatnu potporu. Prema podacima iz nacionalnog izvješća EUROSTUDENT²⁰ (2012.), 16,6 % anketiranih studenata istaknulo je kako su iskusili poteškoće u studiranju uzrokovane kroničnim bolestima, mentalnim ili fizičkim invaliditetom ili nekim drugim zdravstvenim problemima. U Hrvatskoj je dodatnu financijsku potporu zbog posebnih potreba primilo ukupno 9²¹ studenata. Premda je ovo izrazito niska zastupljenost u broju studentskih mobilnosti u Hrvatskoj, ona je slična onoj na EU razini (2012./2013., EU-33 0,16 % studenata s posebnim potrebama).

Udio studenata s posebnim potrebama u ukupnom broju Erasmus studenata (%)

Natječajna godina	EU-33	HR	SI	AT	IT	DE
2009./2010.	0,12	0	0,23	0,23	0,25	0,13
2010./2011.	0,12	0,14	0,06	0,36	0,16	0,05
2011./2012.	0,14	0	0,40	0,28	0,22	0,05
2012./2013.	0,16	0,08	0,28	0,42	0,19	0,16

²⁰ Izvor: Social and Economic Conditions of Student Life in Europe National Profile of Croatia: Eurostudent IV. Posjećeno 23. rujna 2014. na <http://www.eurostudent.eu/results/profiles>

²¹ Podatak se odnosi na razdoblje od 2009./10. do 2013./14. godine.

Profil Erasmus studenata

U skladu s trendovima u brojnim europskim državama, u Hrvatskoj većinu studentskog tijela čine žene koje su ujedno nadzastupljene među Erasmus studentima. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2013./2014. ak. god. studentice su činile 56,8 % upisanih studenata, a na Erasmus mobilnost odlazi dvostruko više žena (67,8 %) nego muškaraca (32,1 %). Prosječna dob Erasmus studenta u Hrvatskoj je 23 godine. Najveći broj studenata/studentica odlučuje se na mobilnost tijekom druge razine studija²² neovisno o tome pohađaju li stručni ili sveučilišni studij, u dobi između 22 i 24 godine (67,4 %). Manji udio studenata odlazi na mobilnost u dobi od 19 do 21 (10,9 %), i nakon 24 godine (21,5 %). U odnosu prema prosjeku EU-33, hrvatski studenti na mobilnost odlaze kasnije, na drugoj razini studija, a prosječan EU student na mobilnost odlazi na prvoj razini studija.

U strukturi odlaznih studenata prema obrazovnom području²³ prevladavaju studenti društvenih znanosti, poslovanja i prava (39 %) te humanističkih znanosti i umjetnosti (19,3 %), potom slijede prirodne znanosti (14,4 %), a najmanji udio čine studenti iz područja obrazovanja (2,3 %).

Potrebno je istaknuti kako se pri kodiranju obrazovnih područja koristilo međunarodnom standardnom klasifikacijom obrazovanja ISCED 1997 koja omogućuje usporedbu rezultata među programskim zemljama, a popis obrazovnih programa obuhvaćenih pojedinim kategorijama prikazan je na 23. stranici. Grafikonu na stranici 28 prikazuju udio mobilnih studenata prema obrazovnom području i vrsti mobilnosti. Iz Grafikona 1 i 2 razvidno je kako su među studentima koji odlaze na studijski boravak i stručnu praksu najzastupljeniji studenti iz obrazovnog područja društvene znanosti, poslovanje i pravo. Ipak, studenti iz obrazovnog područja inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo te prirodnih znanosti zastupljeniji su u skupini studenata koji odlaze na stručnu praksu nego u skupini studenata koji su odlazili na studijski boravak. Studenti iz obrazovnog područja inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo čine 11,50 % (383) svih odlaznih mobilnosti u svrhu studija i 22,8 % (196) svih odlaznih mobilnosti u svrhu stručne prakse. Jednako tako, među studentima koji odlaze na studijski boravak ima 12,58 % (419) studenata prirodnih znanosti, a u skupini studenata koji odlaze na stručnu praksu ima ih 21,2 % (182).

²² Studenti se klasificiraju prema prvoj (*first cycle*); drugoj (*second cycle*) ili trećoj (*third cycle*) razini studija.

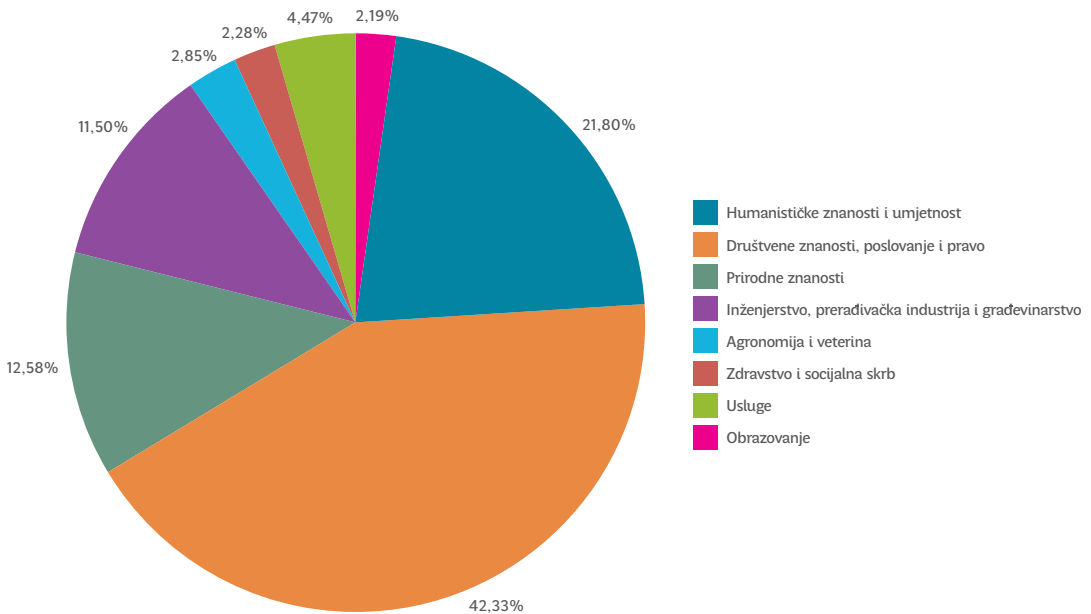
²³ Popis obrazovnih područja prema klasifikaciji ISCED 1997 dostupan je na <http://www.propisi.hr/print.php?id=7110> te u nastavku teksta na stranici 29.

Studentske mobilnosti u okviru programa Erasmus, 2009./2010. – 2013./2014.

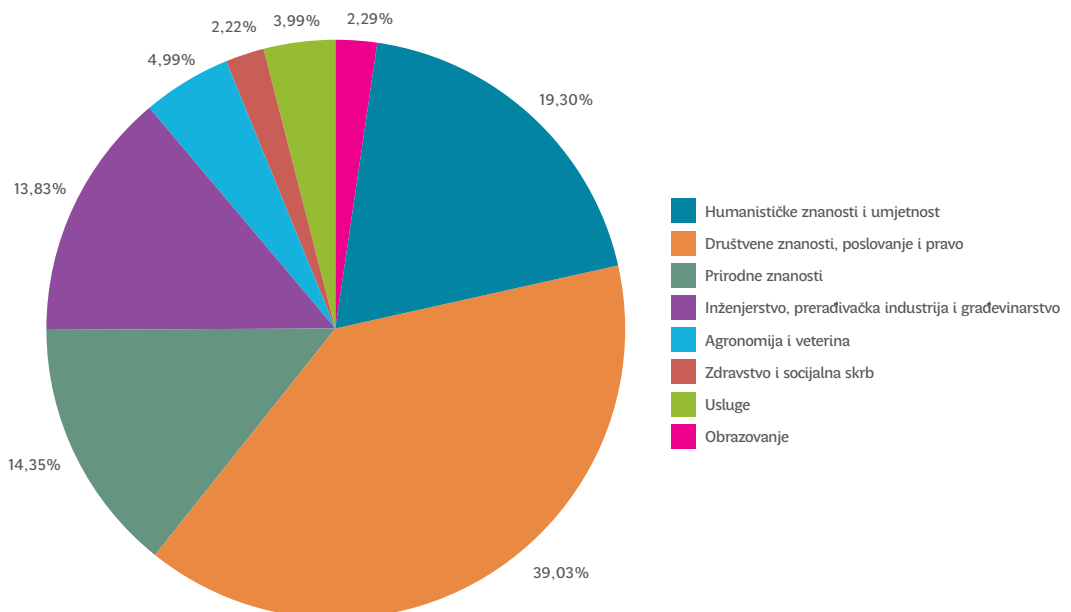
	Studijski boravak	Stručna praksa	Studentske mobilnosti (studijski boravak i stručna praksa)
Ukupan broj Erasmus studenata	3331	858	4189
Prosječan iznos mjesečne financijske potpore (EUR)	364,44	455	314,46
Broj sudionika bez financijske potpore (tzv. zero-grant)	208	2	210
Prosječno trajanje mobilnosti (mjeseci)	5,27	4,22	5,06
Broj financijskih potpora za posebne potrebe (special needs*)	5	4	9
Razina studija (%)			
I. razina (first cycle)	39,39 %	29,95 %	37,50 %
II. razina (second cycle)	57,46 %	64,10 %	58,80 %
III. razina (third cycle)	3,06 %	5,94 %	3,71 %
Kratki stručni studij (short cycle)	0,13 %	0 %	0,11 %
Prosječna dob Erasmus studenata (godine)	23	23	23
Spolna ravnoteža (% žena)	67,33 %	66,86 %	67,80 %
Broj ECTS bodova dodijeljenih za razdoblje mobilnosti ²⁴	25,37	4,83	21,5
Jezična priprema studenata			
Erasmus intenzivni jezični tečaj (EILC)	2,40 %	0,50 %	1,98 %
Matično visoko učilište	2,80 %	2,10 %	2,24 %
Ustanova domaćin	33,70 %	4,90 %	27,79 %
Bez jezične pripreme	61,80 %	91,80 %	67,99 %

²⁴ Prikazani podaci odnose se na natječajno razdoblje od 2009./10. do 2012./13. g. Podaci o ECTS bodovima prikupljenim u 2013./14. nisu bili dostupni u trenutku izrade ovog izvještaja.

Grafikon 1: Ostvarene odlazne mobilnosti u svrhu studijskog boravka prema obrazovnom području studenata (ISCED 5, ISCED 6) 2009./2010. – 2013./2014.

Grafikon 2: Ostvarene mobilnosti u svrhu stručne prakse prema obrazovnom području studenata (ISCED 5, ISCED 6), 2011./2012. – 2013./2014.

Sustav obrazovnih područja, skupina i predmeta prema međunarodnoj klasifikaciji ISCED 97
 Izvor: Metodologija nacionalne standardne klasifikacije obrazovanja (Narodne novine, broj 105/01)
 na <http://www.propisi.hr/print.php?id=7110>

Napomena: Većina obrazovnih skupina podijeljena je samo na obrazovne podskupine, a samo manji broj obrazovnih podskupina i na obrazovne predmete.

0 OPĆI PROGRAMI

01 Osnovni programi: osnovni opći programi predškolskog, osnovnog, srednjeg obrazovanja itd.
08 Programi za opismenjavanje: jednostavno i funkcionalno opismenjavanje i temeljno učenje brojeva

09 Osobni razvoj: poboljšanje osobnih sposobnosti: mogućnosti odnosa s ljudima, sposobnost pamćenja, organizacija osobnog života, programi za snalaženje u životu i dr.

1 OBRAZOVANJE

14 Obrazovanje učitelja i znanost o obrazovanju

obrazovanje odgajatelja i učitelja: za predškolski odgoj, vrtiće, osnovnu školu, škole za zanimanje, praktičnu nastavu, predmete općeg obrazovanja, obrazovanje odraslih i učitelja za djecu s teškoćama u razvoju, opći i posebni programi za obrazovanje učitelja;

znanost o obrazovanju: razvoj nastavnih programa za opće predmete i za predmete za zanimanja; pedagoško ocjenjivanje, ispitivanje i mjerenje, pedagoška istraživanja i drugo iz područja znanosti o obrazovanju.

2 HUMANISTIČKE ZNANOSTI I UMJETNOST

21 Umjetnost: likovna umjetnost: crtanje, slikanje, kiparstvo; izvođačka umjetnost: glazba, drama, ples i balet, cirkus; grafička i audiovizualna umjetnost: fotografija, filmska umjetnost, glazbena produkcija, radio i TV produkcija, tisak i izdavaštvo; dizajn; umjetničko zanatstvo.

22 Humanističke znanosti teologija i vjera; strani jezici i kulture: živi i "mrtvi" jezici i pripadajuća književnost, kulturološke analize; materinji jezik i pripadajuća književnost; ostala humanistička područja: prevođenje, lingvistika, komparativna književnost, povijest, arheologija, filozofija, etika.

3 DRUŠTVENE ZNANOSTI, POSLOVANJE I PRAVO

31 Društvene znanosti: ekonomija, povijest ekonomije, političke znanosti, sociologija, demografija, antropologija (osim fizikalne antropologije), etnologija, futurologija, psihologija, geografija (osim fizikalne geografije), studije o ratu i miru, ljudska prava.

32 Novinarstvo i informacije: novinarstvo, knjižničarstvo kao struka i znanost; stručnjaci u muzejima i sličnim pohranilištima; dokumentacijske tehnike; arhivske znanosti.

34 Poslovanje i administracija: trgovina, marketing, prodaja, odnosi s javnošću, poslovanje s nekretninama; financije, bankarstvo, osiguranje, analiza ulaganja; računovodstvo, revizija, knjigovodstvo; menadžment, javna uprava, institucijska administracija, kadrovski poslovi; tajnički i uredski poslovi.

38 Pravo: sudstvo, javni bilježnici, pravo (opće, međunarodno, radno, pomorsko, itd.), pravosuđe, povijest prava.

4 PRIRODNE ZNANOSTI

42 Biološke znanosti: biologija, botanika, bakteriologija, toksikologija, mikrobiologija, zoologija, entomologija, ornitologija, genetika, biokemija, biofizika, druge srodne znanosti – osim kliničkih i veterinarskih znanosti.

44 Fizikalne znanosti: astronomija i znanost o svemiru, fizika i drugi srodni sadržaji, kemija i drugi srodni sadržaji, geologija, geofizika, mineralogija, fizikalna antropologija, fizikalna geografija i druge znanosti o zemlji, meteorologija i druge znanosti o atmosferi uključujući istraživanja klime, znanost o moru, vulkanologija, paleoekologija.

46 Matematika i statistika: matematika, istraživanje operatora, numerička analiza, aktuarska znanost, statistika i druga srodna područja.

48 Računarstvo: računarske znanosti: projektiranje sustava, programiranje, obrada podataka, mreže, operativni sustavi – samo razvoj softvera (razvoj hardvera treba svrstati pod inženjerstvo).

5 INŽENJERSTVO, PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA I GRAĐEVINARSTVO

52 Inženjerstvo i inženjerski obrti: tehničko crtanje, mehanika, strojarstvo, metalurgija, električna, elektronika, telekomunikacije, energetska i kemijska inženjerstva, kontrola i održavanje vozila.

54 Prerađivačka industrija i obrada: prerada hrane i pića, tekstila, odjeće, obuće, kože, sirovina (drva, papira, plastike, stakla itd.), rudarstvo i kamenolomi.

58 Arhitektura i građevinarstvo: arhitektura i urbanizam: građevinska arhitektura, planiranje prostora, urbanizam, kartografija; građevinarstvo: visokogradnja, niskogradnja.

6 POLJOPRIVREDA

62 Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo: poljoprivreda, proizvodnja žitarica i stoke, agronomija, uzgoj stoke, hortikultura i vrtlarstvo, šumarstvo i iskorištavanje šuma, parkovi prirode, uzgoj divljači, ribarstvo, lovstvo.

64 Veterina: veterinarsko liječenje i pomoć u veterini.

7 ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

72 Zdravstvo: medicina: anatomija, epidemiologija, citologija, fiziologija, imunologija i imunohematologija, patologija, anesteziologija, pedijatrija, porodiljstvo i ginekologija, interna medicina, kirurgija, neurologija, psihijatrija, radiologija, oftalmologija; medicinske usluge: javne medicinske usluge, higijena, farmacija, farmakologija, terapeutika, rehabilitacija, protetika, optometrija, nutricionizam; njegovateljstvo: medicinske sestre i primalje; stomatologija; zubarske usluge: zubarski pomoćnici, zubarski higijeničari, zubarski laboratorijski tehničari, odontologija.

76 Usluge socijalne skrbi: socijalna skrb: skrb o invalidima, skrb i usluge za djecu i mladež, skrb i usluge za starije osobe; socijalni rad: savjetovališta, usluge socijalne skrbi drugdje nespomenute.

8 USLUGE

81 Osobne usluge: hoteli i ugostiteljstvo, putovanja i turizam, sport i rekreacija; čišćenje i pranje, kemijsko čišćenje, kozmetičke, frizerske i pedikerske usluge, usluge u domaćinstvu.

84 Usluge prijevoza: pomorski, riječni, zračni, željeznički i cestovni promet i poštanske usluge.

85 Zaštita okoliša: očuvanje, kontrola i zaštita okoliša, suzbijanje zagađivanja zraka i vode, zaštita i sigurnost na radu.

86 Usluge zaštite: zaštita imovine i osoba: policija i srodne snage sigurnosti, kriminologija, zaštita od požara i borba protiv požara, civilna zaštita; vojna zaštita.

Odredišne zemlje mobilnosti

Hrvatski studenti i nastavno osoblje mobilnost najčešće ostvaruju u zemljama srednje Europe s kojima postoji tradicionalna suradnja u području visokog obrazovanja i razmjene, a mobilnost u ostale regije Europe znatno je rjeđa. Tako su zemlje u koje studenti najčešće odlaze na studijski boravak Austrija (15,25 %), Njemačka (11,74 %), Italija (11,14 %), Slovenija (9,19 %). Odlazak na mobilnost u svrhu stručne prakse nije uvjetovan bilateralnim ugovorom između visokih učilišta, stoga je lepeza zemalja u koje studenti odlaze mnogo šira, no i dalje se najveći broj stručnih praksi ostvaruje u Njemačkoj (16,32 %), Sloveniji (11,89 %), Španjolskoj (10,37 %) te Austriji (8,28 %). Za razliku od Hrvatske, na razini EU-33 najčešće su određene zemlje studenata redom: Španjolska, Njemačka, Francuska, Velika Britanija te Italija.

Najčešća odredišta hrvatskih Erasmus studenata prema broju odlaznih mobilnosti

Rang-lista odredišnih zemalja 1= najčešće odredište	Najčešće odredišne zemlje HR studenata	Najčešće odredišne zemlje Erasmus studenata u Europi (EU-33)
1.	AT	ES
2.	DE	DE
3.	IT	FR
4.	SI	UK
5.	ES	IT

Priznavanje mobilnosti

Jedan od ciljeva programa Erasmus jest i povećanje stupnja transparentnosti i usklađenosti kvalifikacija visokog obrazovanja u Europi, stoga je priznavanje mobilnosti izrazito bitan element u provedbi programa. Hrvatski studenti u inozemstvu najčešće provedu 5,06 mjeseci te u prosjeku prikupe 25,37 ECTS bodova ako odlaze na studijski boravak ili 4,83 ECTS boda ako borave na stručnoj praksi. No primjetne su razlike u priznavanju mobilnosti s obzirom na vrstu mobilnosti, ali i vrstu visokog učilišta koje studenti pohađaju. Studenti koji odlaze na stručnu praksu češće ostvaruju priznavanje razdoblja mobilnosti upisom u Dopunsku ispravu o studiju nego u obliku ECTS bodova. Naime, 18,5 % studenata nije ostvarilo priznavanje u obliku ECTS bodova. Od toga je najveći dio njih boravio na stručnoj praksi. Od ukupno 525 studenata koji su boravili na stručnoj praksi do 2012./13. godine²⁵ njih 368 odnosno 70 % nisu ostvarili priznavanje u obliku ECTS bodova.

²⁵ U trenutku izrade ovog izvještaja podaci o ECTS bodovima odlaznih studenata u 2013./14.g. nisu bili dostupni.

Studenti koji pohađaju veleučilišta i visoke škole češće ostvaruju priznavanje u obliku ECTS bodova za stručnu praksu. Priznavanje stručne prakse u obliku kreditnih bodova ostvarilo je 92,3 % mobilnih studenata s veleučilišta i visokih škola u odnosu prema 15,3 % mobilnih studenata sa sveučilišta. Za interpretaciju ovih podataka važno je istaknuti kako priznavanje stručne prakse u obliku ECTS bodova ovisi o tome je li stručna praksa dio studijskog programa ili se provodi izvan njega. Stručni studiji koji su snažnije usmjereni na stjecanje primijenjenog znanja i rad u struci češće imaju stručnu praksu kao dio studijskog programa što olakšava postupak priznavanja stručne prakse provedene u inozemstvu s pomoću ECTS bodova.

U slučaju studijskog boravka, važno je napomenuti kako svi Erasmus studenti prije odlaska na studij u drugoj zemlji potpisuju Ugovor o studijskom boravku (*Learning Agreement*). *ECTS User's guide* (Europska komisija, 2012.) navodi kako je ovaj dokument razvijen za mobilne studente kao obvezujući ugovor koji se sklapa prije odlaska na mobilnost. Kada se koristi za studente koji odlaze na mobilnost, Ugovor o studijskom boravku sadrži popis kolegija/modula u kojima student planira sudjelovati na ustanovi domaćinu, zajedno s informacijama o broju ECTS bodova koji će biti dodijeljeni za ove kolegije. Ugovor sadrži i ključnu informaciju - hoće li ili ne studenti ostvariti kreditne bodove ili će se priznanje mobilnosti osigurati koristeći druge alate. Ovaj Ugovor moraju potpisati matična ustanova, ustanova domaćin i student. Nužno je da bude potpisan od strane predstavnika visokih učilišta koji imaju ovlasti preuzeti navedene obaveze. Za ustanovu domaćina obveza je upisati studenta i omogućiti sudjelovanje u planiranim kolegijima. Matična ustanova preuzima obavezu priznavanja kreditnih bodova koji su ostvareni na ustanovi domaćinu. Ugovor o studijskom boravku zajedno sa Prijepisom ocjena (*Transcript of Records*) kreiran je kako bi se osiguralo priznavanje razdoblja studija provedenog na drugom visokom učilištu.

U razdoblju od 2009./2010. do 2012./2013. godine u Hrvatskoj 94% studenata koji su boravili na studijskom boravku ostvarili su priznanje mobilnosti u obliku ECTS bodova. Studenti koji pohađaju sveučilišta ostaju duže na mobilnosti i prikupe veći broj ECTS bodova (prosječan je broj prikupljenih bodova za studijski boravak 25,92) u odnosu prema studentima veleučilišta i visokih škola (prosječan je broj prikupljenih bodova za studijski boravak 19,10).

Priznavanje studentske mobilnosti u obliku ECTS bodova prema vrsti visokog učilišta 2009./10. - 2012./13. g.

Vrsta visokog učilišta	Kombinirana mobilnost ²⁶ - prosječan broj ECTS bodova	Stručna praksa - prosječan broj ECTS bodova	Studijski boravak - prosječan broj ECTS bodova	Prosječan broj ECTS bodova - sve studentske mobilnosti
Sveučilišta	26,5	3,44	25,92	21,89
Veleučilišta i visoke škole	25	13,58	19,10	17,57
Ukupno	26	4,83	25,36	21,50

²⁶ Kombinirana mobilnost podrazumijeva kombinaciju stručne prakse i studijskog boravka uz uvjet da se stručna praksa obavlja pod nadzorom iste ustanove na kojoj će student ostvariti studijski boravak te da se dvije aktivnosti ostvare jedna za drugom bez prekida.

Jezične pripreme za mobilnost

Promoviranje jezične i kulturne raznolikosti u Europi dio je širih ciljeva Programa za cjeloživotno učenje. 67,99 % studenata, međutim, nije sudjelovalo niti u jednom obliku jezične pripreme prije odlaska na mobilnost. Samo je 1,98 % studenata sudjelovalo u Erasmus intenzivnim jezičnim tečajevima (EILC) koji predstavljaju pripremu za razdoblje mobilnosti, a 27,79 % imalo je organizirane jezične pripreme na visokom učilištu domaćinu. Tijekom boravka u inozemstvu 40,2 % studenata nastavu nije slušalo na matičnom jeziku zemlje u koju su išli. Ove podatke treba promatrati u kontekstu dominacije engleskog jezika jer podaci ujedno pokazuju kako se više od polovice studenata koristilo ponajprije engleskim jezikom tijekom studijskog boravka ili stručne prakse.

Mobilnost osoblja visokih učilišta

Program Erasmus omogućuje kratkoročnu mobilnost nastavnom i nenastavnom osoblju visokih učilišta u svrhu stručnog usavršavanja i održavanja nastave. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u akademskoj je godini 2013./2014. na visokim učilištima u Hrvatskoj zaposleno – na temelju ugovora o radu ili angažirano na temelju ugovora o djelu – 16 842 nastavnika i suradnika u nastavi. Iskazan ekvivalentom pune zaposlenosti/angažiranosti, ukupan broj nastavnika i suradnika u nastavi jest 11 987²⁷. U istoj je akademskoj godini Erasmus mobilnost ostvarilo 316 nastavnika visokih učilišta, što čini 2,64 % ukupnog broja nastavnika i suradnika zaposlenih na visokim učilištima. Nedostatak usporedivih podataka za druge programske zemlje onemogućuje komparativni prikaz podataka.

U razdoblju od 2009. do 2014. ostvareno je 155 nenastavnih mobilnosti, od toga je u 2013./2014. ostvareno 80 mobilnosti u svrhu stručnog usavršavanja. Iako nenastavna mobilnost može trajati od 5 dana do 6 tjedana, prosječno trajanje mobilnosti nenastavnog osoblja je 5,2 dana, a najčešće je ostvaruju djelatnici ureda za međunarodnu suradnju (60 od 155 mobilnosti). Stručno usavršavanje osoblja može uključivati aktivnosti poput treninga, praćenja rada (*job shadowing*), radionica ili drugih aktivnosti koje mogu pridonijeti usavršavanju (poput konferencija, seminara i sl.). Nenastavno osoblje hrvatskih visokih učilišta koje je odlazilo na mobilnost najčešće je sudjelovalo u praćenju rada kolega na drugim ustanovama (67 sudionika) ili treningu (36 sudionika mobilnosti).

Kao i broj studentskih mobilnosti, raste i mobilnost nastavnoga i nenastavnog osoblja, a u skladu s porastom raspoloživih financijskih sredstava. Nastavnici, znatno češće nego nenastavno osoblje, iskorištavaju mogućnost odlaska na stručno usavršavanje (udio sudionika: 71,30 % – nastavnici; 28,70 % – nenastavno osoblje). Održavanje nastave jest aktivnost namijenjena samo nastavnicima, što pridonosi ukupno većem broju mobilnih nastavnika nego nenastavnog osoblja. Prema stupnju senioriteta, najveći broj mobilnosti među nastavnim mobilnostima ostvaruju nastavnici koji imaju između 10 i 20 godina iskustva (44,87 %), a najmanji je udio predavača s više od 20 godina iskustva (16,35 %) koji odlaze na usavršavanje ili održavanje nastave u okviru programa Erasmus. U skladu s nalazima o studentskoj populaciji, nastavne se mobilnosti također ostvaruju u zemljama srednje Europe i pograničnim zemljama. Nastavno osoblje odlazi u Sloveniju (17,52 %), Italiju (10,99 %), Austriju (9,39 %). Stručno usavršavanje i održavanje nastave za nastavno

²⁷ Izvor: Državni zavod za statistiku, 2014. *Visoko obrazovanje u 2013.g.* Posjećeno 23. travnja 2015. na <http://www.dzs.hr/>.

osoblje najčešće traju 5 dana, iako je moguće trajanje aktivnosti od 1 dan do 6 tjedana. Nastavnici tijekom tog razdoblja u prosjeku održe 8 sati nastave. Kao gostujući profesori nastavu najčešće održavaju na engleskom jeziku (76,6 %), pri čemu je 5 % izjavilo da nastavu održavaju na hrvatskom jeziku. Prosječan dnevni iznos financijske potpore (što uključuje putne i životne troškove) je 134 eura/dan. Za razliku od studenata, među nastavnicima je veći broj ponovljenih mobilnosti te je 28,5 % nastavnika ostvarilo više od jedne mobilnosti u okviru programa Erasmus.

Mobilnost (ne)nastavnog osoblja u okviru programa Erasmus, 2009./2010. - 2012./2013.²⁸

Tip mobilnosti	HR - Održavanje nastave	HR - Stručno usavršavanje	EU - 33
Ukupan broj (ne)nastavnog osoblja	312	349	52 624
Prosječan iznos financijske potpore (EUR)	922	1041	725
Prosječno trajanje mobilnosti (dani)	5	4	5
Broj financijskih potpora za posebne potrebe (special needs)	1	0	28
Najčešća destinacija mobilnog osoblja	SI, IT, AT	SI,IT,AT	ES, DE, IT
Spolna ravnoteža (% žena)	55,13%	59,31 %	51,00 %
Jezik održavanja nastave	EN (76,60 %), DE (5,13 %)	n/p	n/p

Trajanje mobilnosti nastavnog osoblja prema senioritetu (%), 2009./2010. - 2013./2014.

	N	%	Trajanje mobilnosti (dana)	Prosječan broj održanih sati
< 10 godina iskustva	256	40,76 %	4,5	8
>10 <20 godina iskustva	261	41,56 %	4	7
> 20 godina iskustva	107	17,04 %	6	9
Ukupno	628	100,00 %	5	8

²⁸ U tablici su prikazani podaci za razdoblje od 2009./10. do 2012./13. kako bi se omogućila komparacija sa skupnim podacima iz drugih Programskih zemalja (EU-33), dostupnim zaključno s 2012./13.

**Prijedlozi za
unaprjeđenje
provedbe
Erasmusa**

Slijedom višegodišnjeg iskustva praćenja provedbe Erasmus mobilnosti u Hrvatskoj, kao pripremne mjere za sedmogodišnji programski ciklus Erasmus+, Agencija predlaže još snažniju integraciju teme akademske mobilnosti u strateške i provedbene dokumente visokih učilišta te razvoj mjera za osiguravanje kvalitete u provedbi mobilnosti, a kako bi se osigurala puna usklađenost s ciljevima istaknutim u Erasmus povelji za visoko obrazovanje, ali i unaprijedila kvaliteta u provedbi ostalih programa mobilnosti poput CEEPUS-a (Srednjoeuropski program razmjene za sveučilišne studije) i bilateralnih stipendija (stipendije temeljem bilateralne suradnje Republike Hrvatske u području visokog obrazovanja). Iskustvo nadzora nad provedbom projekata, prikazani rezultati te kontinuirana suradnja s uredima za međunarodnu suradnju visokih učilišta upućuju na pet ključnih područja koja zahtijevaju posebnu pozornost. Slijedom tih uvida Agencija predlaže pojačan napor u ostvarivanju sljedećih prioritarnih ciljeva, sadržanih i u Akcijskom planu za internacionalizaciju obrazovanja 2015. – 2016.:

1. Osnaživanje administrativnih kapaciteta ureda za međunarodnu suradnju

Administrativni kapaciteti ureda za međunarodnu suradnju na visokim učilištima te potpora koju primaju od uprava visokih učilišta i drugih službi – posebice pravnih i računovodstvenih službi – ključni su za provedbu Erasmus mobilnosti. Zbog stalnog porasta broja odlaznih mobilnosti i dolaznih (inozemnih) studenata javlja se potreba za povećanjem administrativnih kapaciteta. U 2013./2014. g. sveučilišta, koja pohađa najveći udio studentske populacije u RH, ostvarila su 91 % svih odlaznih studentskih mobilnosti u okviru Erasmus. Zatraženi pak broj mobilnosti za 2014./2015. istodobno upućuje na to da neka visoka učilišta traže ili ostvaruju manji broj mobilnosti nego što je očekivano s obzirom na rezultate iz prethodnog razdoblja. Smatramo da tome pridonosi i nedostatak kapaciteta za administriranje značajnijeg povećanja mobilnosti. U novom se programskom ciklusu očekuje širenje prostora za međunarodnu suradnju izvan granica Europe te ostvarivanje mobilnosti između programskih i partnerskih zemalja što za administrativno osoblje donosi dodatna zaduženja. Iz svega ovoga zaključujemo da su uredima za međunarodnu suradnju – u svrhu zakonitoga i pravilnog raspolaganja značajnim financijskim sredstvima – nužni kontinuirana i kvalitetna računovodstvena i pravna podrška te jačanje ljudskih kapaciteta samih ureda, a s obzirom na očekivano povećanje broja mobilnosti, povećanje broja programskih aktivnosti namijenjenih visokoškolskoj mobilnosti te veći naglasak na kvaliteti provedbe Programa.

2. Osiguravanje transparentnosti i puno priznavanje razdoblja mobilnosti odlaznim studentima

Nemogućnost ostvarivanja punog priznavanja razdoblja provedenog u inozemstvu u obliku ECTS bodova može predstavljati zapreku za uspješnu realizaciju mobilnosti. Podaci pokazuju da 70% hrvatskih Erasmus studenata koji su boravili na stručnoj praksi i 5,97% studenata koji su boravili na studijskom boravku nije ostvarilo priznavanje mobilnosti putem ECTS bodova. Premda studenti koji odlaze na stručnu praksu ostvaruju priznavanje koristeći se drugim alatima poput upisa u Dopunsku ispravu o studiju, mislimo da u budućem razdoblju visoka učilišta trebaju težiti uklanjanju prepreka za priznavanje razdoblja mobilnosti svim studentima te izjednačavanju položaja studenata koji odlaze na razdoblje mobilnosti u svrhu studija i stručne prakse kako bi se doprinijelo lakšoj integraciji mobilnih studenata na hrvatskom, ali i inozemnom tržištu rada ili nastavku obrazovanja u Europskom prostoru visokog obrazovanja. Stoga visokim učilištima predlažemo reviziju i/ili razradu detaljnih procedura za priznavanje mobilnosti koje se provode u okviru programa Erasmus, ali i ostalih programa mobilnosti kao što su CEEPUS i bilateralne stipendije.

3. Jačanje internacionalne dimenzije u okviru studijskih programa

Na hrvatskim visokim učilištima u 2013./2014. g. boravilo je 744 dolaznih studenata. Povećanje broja dolaznih studenata na hrvatska visoka učilišta može biti okidač procesa „internacionalizacije kod kuće“. Stoga je potrebno obratiti pozornost na integraciju internacionalne/europske dimenzije u dizajn i sadržaj kurikula te cjelokupan proces podučavanja. Jačanje internacionalne/europske dimenzije u kurikulumu ujedno označuje dodanu vrijednost domaćim studentima koji ne sudjeluju u međunarodnoj mobilnosti. Dolaznim je studentima, uz akademske sadržaje, potrebno osigurati uspješnu integraciju u društveni i studentski život te razvoj usluga potrebnih stranim studentima kako bi se doprinijelo kvaliteti, ali i potaknulo dolazak gostujućih predavača. Slijedom toga, preporučuje se nastavak i daljnji razvoj suradnje studentske udruge *Erasmus student network (ESN)* i ureda za međunarodnu suradnju s ciljem kvalitetne integracije dolaznih studenata. Ovdje posebno želimo naglasiti pozitivne povratne reakcije stranih studenata na usluge i prihvata koje su pružila domaća visoka učilišta²⁹ te zahvaliti visokim učilištima i prepoznati njihove napore u brzom razvoju usluga potrebnih stranim studentima.

4. Širenje pristupa mobilnosti pripadnicima skupina koje su u nepovoljnom socioekonomskom položaju i studentima s posebnim potrebama

S ciljem širenja participacije i umanjivanja financijskih prepreka za sudjelovanje onim skupinama koje su tradicionalno podzastupljene u međunarodnoj mobilnosti, u okviru programa Erasmus+ studenti s posebnim potrebama³⁰ te studenti slabijega socioekonomskog statusa³¹ imaju pravo na posebne financijske mjere u obliku dodatnog iznosa financijske potpore (*supplementary grant*). Dosadašnja participacija studenata iz široko definirane skupine osoba s posebnim potrebama bila je izrazito niska i u Hrvatskoj, i na razini svih programskih zemalja. Tako su u akademskoj godini 2012./2013. sudionici s posebnim potrebama u ukupnom broju Erasmus studenata u EU-33 predstavljali samo 0,1 % sudjelujućih studenata, a u Hrvatskoj 0,08 %. Identificiranje možebitnih prepreka za sudjelovanje članova iz skupina koje su u nepovoljnom položaju/ranjivih skupina na razini visokih učilišta te ciljano informiranje studentske populacije o mogućnosti dodatnog financiranja (primjerice u suradnji sa studentskim udrugama i uredima za osobe s invaliditetom) potaknuli bi širu participaciju studenata iz podzastupljenih skupina.

²⁹ Strani studenti koji su sudjelovali na Okruglom stolu s dolaznim studentima održanim povodom 25. godišnjice programa Erasmus istaknuli su sustav vršnjačke potpore organiziran za strane studente kao jednu od prednosti mobilnosti u Hrvatsku.

³⁰ Prema Vodiču kroz Program za cjeloživotno učenje osoba s posebnim potrebama definira se kao potencijalni sudionik čije je fizičko, mentalno ili zdravstveno stanje takvo da sudjelovanje u aktivnosti projekta/mobilnosti ne bi bilo moguće bez dodatne financijske potpore.

³¹ Studentima slabijega socioekonomskog statusa u okviru Erasmus programskih aktivnosti smatraju se studenti čiji redoviti mjesečni prihodi po članu zajedničkog kućanstva ne prelaze 1.995,60 kuna, odnosno 60 % proračunske osnovice koja se utvrđuje svake godine odgovarajućim propisom. Studenti slabijeg socioekonomskog statusa odabrani za studijski boravak, imaju pravo na dodatnu financijsku potporu u iznosu od 200 € mjesečno.

5. Unaprjeđenje jezičnih vještina studenata i (ne)nastavnog osoblja

Nedostatak jezičnih vještina jedna je od prepreka za sudjelovanje u obrazovanju i osposobljavanju u inozemstvu. Rezultati Programa za cjeloživotno učenje pokazuju da je samo 1,98 % hrvatskih studenata sudjelovalo u Erasmus intenzivnim jezičnim tečajevima, a samo je 2,24 % studenata sudjelovalo u jezičnoj pripremi koju je organizirala matična ustanova, što upućuje na potrebu za daljnjim unaprjeđenjem ponude jezične i kulturološke pripreme sudionika mobilnosti. U okviru novoga su programskog ciklusa sredstva za organizaciju mobilnosti visokim učilištima značajno uvećana, između ostalog, i s ciljem omogućivanja kvalitetnije jezične pripreme sudionika mobilnosti. U prvoj godini programa Erasmus+ (2014./2015.) visokim je učilištima za organizaciju mobilnosti dodijeljeno ukupno 547.700,00 eura, a ukupan iznos dodijeljen visokim učilištima za organizaciju mobilnosti u 2013./2014. iznosio je 140.480,00 eura. Razlog znatnog povećanja jesu nova programska pravila prema kojima visoka učilišta za odlazne mobilnosti dobivaju 350 eura po osobi (1 – 100 mobilnosti) odnosno 200 eura po osobi nakon što broj mobilnosti premaši 100 osoba. Nadamo se da će značajno povećanje sredstava za organizaciju mobilnosti utjecati na unaprjeđenje ponude jezičnih priprema i ostalih sadržaja za mobilne studente, ali i olakšati poslovanje ureda za međunarodnu suradnju kojima su ovime na raspolaganju povećana sredstva za troškove mobilnosti.

Zahvale

Agencija izražava posebnu zahvalnost svim sudionicima i dionicima programa Erasmus na njihovu doprinosu njegovoj uspješnoj provedbi. U potonjoj kategoriji ponajprije zahvaljujemo Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta kao nacionalnom tijelu nadležnom za Program za cjeloživotno učenje na trudu uloženom u uspješan razvoj programskih aktivnosti u Hrvatskoj te na stalnoj podršci u radu i razvoju Agencije. Zahvaljujemo upravama visokih učilišta te posebno ključnim nositeljima Erasmus poslova – Erasmus koordinatorima na visokim učilištima – koji svojim predanim i kvalitetnim radom osiguravaju uspješnu organizaciju sve većeg broja mobilnosti. Naposljetku, zahvaljujemo i studentskoj udruzi *Erasmus student network* koja je umnogome pridonijela dobroj promociji programa Erasmus među studentima, a organiziranom vršnjačkom potporom i drugim aktivnostima pružila snažnu potporu mobilnostima dolaznih i odlaznih studenata.

Prilog I.

Erasmus+ 2014. – 2020.: Mogućnosti za akademsku mobilnost i suradnju između visokih učilišta³²

³² Izvor: UREDBA(EU) br. 1288/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi programa „Erasmus+“: programa Unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport i stavljanju izvan snage odluka br. 1719/2006/EZ, 1720/2006/EZ i 1298/2008/EZ

Novi program Erasmus+ jedinstveni je program u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta u koji je integrirano više programa³³ iz prethodnoga sedmogodišnjeg ciklusa, kako bi se osiguralo veću učinkovitost, jaču stratešku usmjerenost i sinergije pri korištenju različitim aspektima jedinstvenog programa.

Financijska omotnica za provedbu Programa od 1. siječnja 2014. iznosi 14.774.524.000 eura od čega će najveći udio (min. 43 %) biti dodijeljen za područje visokog obrazovanja. Programski budžet Republike Hrvatske za decentralizirane aktivnosti u 2014. godini iznosi 13.225.986 eura, od čega 5.232.154 eura za visoko obrazovanje. Opći cilj programa u području visokog obrazovanja jest povećanje kvalitete europskoga visokog obrazovanja, snažnija integracija međunarodne dimenzije u visoko obrazovanje te doprinos ostvarenju širih ciljeva strateškog okvira Obrazovanje i osposobljavanje 2020., kao i promocija Unije kao studentskog odredišta. U okviru ovoga programskog ciklusa visoka učilišta mogu se uključiti kroz ključne aktivnosti Programa i posebne aktivnosti Jean Monnet.

Decentralizirane aktivnosti jesu aktivnosti koje se prijavljuju Agenciji za mobilnost i programe EU i koje uključuju sljedeće:

Ključna aktivnost 1 (KA1) – *Obrazovna mobilnost pojedinaca*

U okviru ove ključne aktivnosti ostvaruje se mobilnost studenata svih razina visokog obrazovanja, nastavnoga i nenastavnog osoblja visokih učilišta. Mobilnost studenata može se ostvariti u svrhu učenja ili stručne prakse, a (ne)nastavna mobilnost može uključivati sudjelovanje u aktivnostima profesionalnog razvoja i razvoja osobnih kompetencija u inozemstvu. Mobilnost pojedinaca ostvaruje se u svrhu studija, stručne prakse, održavanja nastave te stručnog usavršavanja, a može se provoditi u zemljama članicama programa Erasmus+ odnosno u 28 zemalja članica EU-a, zemljama članicama EFTA-e (Island, Norveška, Lihtenštajn) te u Turskoj i Makedoniji. Financijska potpora uključuje troškove života za nastavno i nenastavno osoblje, ovisno o zemlji i trajanju mobilnosti; troškove puta za nastavno i nenastavno osoblje; potporu za studente (mjesečnu stipendiju za putne i životne troškove, ovisno o zemlji u kojoj se ostvaruje mobilnosti); potporu za posebne potrebe te troškove organizacije mobilnosti za ustanove. Studenti slabijega socioekonomskog statusa imaju pravo na uvećani iznos mjesečne potpore. Ključna aktivnost 1 uključuje i centraliziranu aktivnost Erasmus Mundus združeni diplomski studiji (Erasmus Mundus Joint Master Degrees) u kojima visoka učilišta mogu dobiti financiranje za izvedbu združenih diplomskih studija što uključuje upravljanje konzorcijem i financijske potpore za studente i gostujuće profesore.

Unutar KA1 programa Erasmus+ uskoro će biti dostupna nova aktivnost za mobilnosti studenata, nastavnoga i nenastavnog osoblja te studentsku stručnu praksu prema partnerskim zemljama. Ova se aktivnost nastavlja na aktivnost 2 Partnerstva programa Erasmus Mundus koji je od 2014. godine uključen u novi program Erasmus+. Pojedinci iz Europske unije moći će odlaziti na mobilnosti u više od 80 partnerskih zemalja iz cijelog svijeta i obrnuto temeljem međusveučilišnih ugovora. Ova je aktivnost visokim učilištima postala dostupna objavom Poziva za podnošenje prijedloga EAC/A04/2014 za program Erasmus+ 2015. u listopadu 2014. (*2015 Erasmus+ General Call for Proposals*). Zainteresirana će se visoka učilišta iz programskih zemalja na temelju novoga natječaja moći prijaviti za dodjelu financijske potpore svojim nacionalnim agencijama za Erasmus+ pri čemu će financijski iznosi za pojedine skupine partnerskih zemalja biti unaprijed određeni. Jednako tako, prijava za ovu aktivnost podnositi će se i evaluirati zasebno od aktivnosti Mobilnosti u svrhu učenja za

³³ Program za cjeloživotno učenje, Erasmus Mundus, Mladi na djelu, ALFA, Tempus, Edulink.

Unutar KA1 programa Erasmus+ uskoro će biti dostupna nova aktivnost za mobilnosti studenata, nastavnoga i nenastavnog osoblja te studentsku stručnu praksu prema partnerskim zemljama. Ova se aktivnost nastavlja na aktivnost 2 Partnerstva programa Erasmus Mundus koji je od 2014. godine uključen u novi program Erasmus+. Pojedinci iz Europske unije moći će odlaziti na mobilnosti u više od 80 partnerskih zemalja iz cijelog svijeta i obrnuto temeljem međusveučilišnih ugovora. Ova je aktivnost visokim učilištima postala dostupna objavom Poziva za podnošenje prijedloga EAC/A04/2014 za program Erasmus+ 2015. u listopadu 2014. (*2015 Erasmus+ General Call for Proposals*). Zainteresirana će se visoka učilišta iz programskih zemalja na temelju novoga natječaja moći prijaviti za dodjelu financijske potpore svojim nacionalnim agencijama za Erasmus+ pri čemu će financijski iznosi za pojedine skupine partnerskih zemalja biti unaprijed određeni. Jednako tako, prijava za ovu aktivnost podnosi će se i evaluirati zasebno od aktivnosti Mobilnosti u svrhu učenja za pojedince unutar programskih zemalja.

Postupak prijave: Visoka učilišta iz Republike Hrvatske, koja moraju biti nositelji Erasmus povelje u visokom obrazovanju, prijavljuju se za financijsku potporu u ime svojih studenata i članova osoblja. Visoka su učilišta odgovorna za raspodjelu financijske potpore svojim studentima i osoblju.

U okviru novog programa Erasmus+ visokim učilištima koja sudjeluju u programu dodjeljuje se samo jedna vrsta Povelje – Erasmus povelja za visoko obrazovanje (*Erasmus Charter for Higher Education – ECHE*). Povelju im dodjeljuje Europska komisija, a visoka se učilišta tim dokumentom obvezuju podupirati, olakšavati te priznavati aktivnosti mobilnosti. Jedinstvena povelja omogućuje sudjelovanje u svim aktivnostima sektorskog programa Erasmus+. Visoka se učilišta svake godine mogu prijaviti Europskoj komisiji za dobivanje povelje koja, jednom dodijeljena, vrijedi za cijelo programsko razdoblje.

Ključna aktivnost 2 (KA2) – Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse

Kroz ovu se aktivnost decentralizirano provode aktivnosti **Strateška partnerstva** (*Strategic Partnerships*) između organizacija i/ili ustanova uključenih u obrazovanje i osposobljavanje, i to radi razvoja i provedbe zajedničkih inicijativa te promicanja suradničkog učenja i razmjene iskustava.

Postupak prijave: Koordinator internacionalnog konzorcija podnosi prijavu Agenciji za mobilnost i programe EU prema zadanim uvjetima natječaja koji su objavljeni na mrežnim stranicama Agencije.

Centralizirane aktivnosti (aktivnosti koje se prijavljuju izravno Izvršnoj agenciji za obrazovanje, kulturu i audiovizualnu politiku u Bruxellesu) uključuju sljedeće:

Ključna aktivnost 1 (KA1) – Obrazovna mobilnost pojedinaca

a) Zajmovi za studente (*Master student loan guarantee*)

Zajmovi za studente. Studenti koji žele završiti cijeli diplomski studij u drugoj programskoj zemlji mogu podnijeti zahtjev za **zajam u svrhu pokrivanja troškova studija**. Ovakav aranžman uspostavljen je u suradnji s Europskom investicijskom bankom. Banke će ponuditi kredite s povoljnijim uvjetima za mobilne studente te pričekati do dvije godine kako bi se omogućilo da diplomant zasnje radni odnos.

Postupak prijave: Studenti se za zajam obraćaju bankama u programskim zemljama s kojima je Europska investicijska banka sklopila ugovore.

Ključna aktivnost 2 (KA2) – Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse

Ova ključna aktivnost obuhvaća sljedeće centralizirane aktivnosti:

a) Udruživanje znanja (*Knowledge Alliances*)

Riječ je o transnacionalnim, strukturiranim projektima u kojima surađuju ustanove iz područja visokog obrazovanja i poslovnog svijeta. Njihov je cilj jačanje europskoga inovacijskog kapaciteta i poticanje inovacija u visokom obrazovanju, poslovnom svijetu i širem društveno-ekonomskom okruženju. Naglasak je na inovativnosti, održivosti i učinkovitosti projekata.

b) Udruživanje sektorskih vještina (*Sector Skills Alliances*)

Posrijedi su transnacionalni projekti koji nastoje modernizirati strukovno obrazovanje i iskoristiti njegov potencijal u svrhu ekonomskog razvoja, zatim jačati razmjenu znanja i dobrih praksi između ustanova koje se bave strukovnim obrazovanjem i usavršavanjem i tržišta rada te olakšati mobilnost radne snage i povećati priznavanje kvalifikacija na europskoj razini.

c) Jačanje kapaciteta u području visokog obrazovanja (*Capacity Building in the field of Higher Education*) predstavlja nastavak programa Tempus, Alfa i Edulink, te je ova aktivnost namijenjena potpori modernizacije, dostupnosti i internacionalizacije visokog obrazovanja u partnerskim zemljama.

Posebne aktivnosti u okviru programa Jean Monnet

Aktivnostima u okviru programa Jean Monnet nastoji se promicati poučavanje i istraživanje o europskoj integraciji u cijelom svijetu među specijaliziranim akademikima, učenicima i građanima, posebno osnivanjem katedri Jean Monnet i drugim akademskim aktivnostima te pružanjem pomoći za druge aktivnosti kojima se izgrađuje znanje u okviru ustanova visokog obrazovanja.

Postupak prijave za centralizirane aktivnosti: Visoko učilište iz programske zemlje (nositelj Erasmus povelje za visoko obrazovanje) podnosi prijavu u ime čitavog konzorcija Izvršnoj agenciji za obrazovanje, kulturu i audiovizualnu politiku u Bruxellesu (http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php).

Prilog II.

**Strategija obrazovanja,
znanosti i tehnologije:
ciljevi i mjere usmjerene
internacionalizaciji
visokog obrazovanja**

Vlada Republike Hrvatske usvojila je na svojoj sjednici 3. srpnja 2014. godine nacrt **Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije** kojom se planira dugoročna vizija obrazovanja, znanosti i tehnologije u Republici Hrvatskoj. Nakon upućivanja u saborsku proceduru i saborske rasprave, Hrvatski sabor donio je Strategiju 17. listopada 2014. godine. U nastavku slijede izdvojeni dijelovi Strategije koji sadržavaju opis ciljeva i mjera usmjerenih ka internacionalizaciji u visokom obrazovanju.

Cilj br. 7 Strategije: internationalizirati visoko obrazovanje i jače ga integrirati u europski i svjetski visokoobrazovni prostor.

Globalizacija visokoobrazovnog prostora proces je koji se u posljednjih dvadesetak godina osjetno intenzivirao. To je posebno očividno u Europi gdje je uvođenje bolonjskog procesa te Europskoga kvalifikacijskog okvira između ostalog postavilo i imperativ uklanjanja mnogih administrativnih i akademskih prepreka mobilnosti studenata, nastavnika i istraživača. Sustav europskih okvirnih znanstvenih projekata dodatno je potaknuo suradnju među europskim i svjetskim visokoobrazovnim i znanstvenim institucijama u planiranju i izvedbi znanstvenih istraživanja. Europska su visoka učilišta prihvatila proces internacionalizacije, što je dovelo do ukupnog povećanja kvalitete obrazovanja i ubrzanog razvoja znanstvenih istraživanja, pa je stoga internacionalizacija hrvatskih visokih učilišta strateški cilj njihova razvoja.

7.1. Povećati dolaznu i odlaznu mobilnost studenata i nastavnika

Povećanje međunarodne mobilnosti studenata i nastavnika trend je koji snažno obilježava europsko visoko obrazovanje proteklih godina, a sva kvalitetna visoka učilišta europskoga visokoobrazovnog prostora prepoznaju internacionalizaciju visokog obrazovanja kao jedan od najvažnijih mehanizama poboljšanja ukupne kvalitete ne samo provođenja studijskih programa nego i ukupnoga obrazovnog djelovanja. League of European Research Universities (LERU), asocijacija koja okuplja 21 najkvalitetnije europsko sveučilište u svom izdanju od travnja 2013. detaljno obrazlaže važnost mobilnosti studenata i nastavnika te razmatra mogućnost uvođenja mobilnosti kao obveznog dijela kurikulumu usprkos visokim troškovima vezanim uz takav potez. Iako već postoji sustavno financiranje mobilnosti studenata i nastavnika putem programa mobilnosti kao što su ERASMUS, CEEPUS i sl., analize pokazuju da se premalen broj hrvatskih studenata preddiplomskih i diplomskih studija koristi tim mogućnostima (odlazna mobilnost za vrijeme trajanja studija na razini je oko 1 %). Najveći i najvažniji program mobilnosti studenata i nastavnika zemalja članica EU predstavlja ERASMUS kao potprogram Programa za cjeloživotno učenje, a koji od 2014. kao Erasmus+ poprira novu dimenziju objedinjavanjem više postojećih programa. Proteklih godina vidljiv je trend znatnog povećanja sredstava koje Hrvatska izdvaja za ERASMUS. Gotovo sva sredstva izdvojena za mobilnost iskorištena su, što pokazuje da postoji interes hrvatskih studenata za međunarodnu mobilnost. Zato je potrebno provoditi mjere kojima bi Hrvatska doprinijela ostvarivanju cilja od 20% studenata koji u 2020. stječu kvalifikaciju na području europskoga visokoobrazovnog prostora, a koji su proveli određeno razdoblje studiranja u inozemstvu. U okviru semestralnih mobilnosti putem ERASMUSa, CEEPUS-a ili sličnih mreža mobilnosti do 2025. trebalo bi ostvariti odlaznu mobilnost od najmanje 10% i dolaznu od 5% studenata. No treba naglasiti da se najveći broj semestralnih mobilnosti ostvaruje putem programa ERASMUS+ o povećanju čijih kapaciteta ne odlučuje samostalno RH. Te su prognoze zasnovane na aktualnim europskim trendovima po kojima se kvote mobilnosti putem ERASMUSa povećavaju svakim novim ciklusom. Postoji potreba da, slično drugim europskim zemljama, Hrvatska uvede stipendije za strane polaznike hrvatskih doktorskih studija i strane postdoktorande, koje ne bi bile ograničene na pojedinačne bilateralne sporazume među visokim učilištima. Na taj bi se način povećao ukupan broj doktoranada i postdoktoranada i njihova kompetitivnost, a to bi dovelo i do internacionaliziranja pojedinih istraživačkih skupina i, posljedično, do jačanja

međunarodne suradnje i kvalitete znanstveno-nastavnih aktivnosti. Treba uvesti i stipendije za hrvatske studente koji će doktorske studije upisati u inozemstvu, uz obvezu povratka nakon stjecanja stupnja doktora znanosti.

Potrebno je povećati broj ostvarivih i dostatno financiranih bilateralnih ugovora o suradnji između hrvatskih visokih učilišta i stranih partnera, posebno iz zemalja koje nisu obuhvaćene europskim mrežama suradnje. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti inozemnim boravcima hrvatskih mladih znanstvenika koji će svoju znanstveno-nastavnu karijeru nastaviti na hrvatskim visokim učilištima. Kako je za kvalitetu nastavnika boravak na priznatim inozemnim visokim učilištima neprocjenjivo važan, potrebno je mobilnost nastavnika valorizirati sustavno. Boravci na eminentnim inozemnim visokim učilištima ili znanstvenim institutima bit će kao obvezni uključeni u kriterije za izbor u zvanje docenta i/ili za daljnja napredovanja u zvanju. Sustavno će se stipendirati boravci eminentnih stranih znanstvenika u Hrvatskoj kao i hrvatskih znanstvenika koji rade na priznatim svjetskim visokim učilištima, a tijekom kojih bi oni prenosili svoja znanja kolegama u Hrvatskoj, utjecali na sustav organizacije znanstvenog i znanstveno-nastavnog rada u institucijama domaćinima i s njima uspostavljali trajne veze.

Sveučilišne nastavnike i znanstvenike koji u obliku dolazne mobilnosti posjećuju Hrvatsku nemože se administrativno tretirati jednako kao druge strane radnike koji se kod nas zapošljavaju. Kako se radi o osobama koje daju važan doprinos razvoju znanosti i visokog obrazovanja, administrativne postupke vezane uz njihov dolazak i boravak treba maksimalno pojednostavniti. Iako se u tom segmentu stanje popravilo ulaskom Hrvatske u EU, slično treba učiniti i za znanstvenike koji u Hrvatsku dolaze iz zemalja izvan Europske unije.

MJERA 7.1.1. Povećati izdvajanja za mobilnost studenata i nastavnika da bi se do 2020. osigurala odlazna mobilnost studenata od 10 % i dolazna mobilnost od 5 %, što uključuje i semestralnu mobilnost i mobilnost za stjecanje cjelovite kvalifikacije. Izraditi plan povećavanja izdvajanja za mobilnost. Ukupno povećanje sredstava za programe mobilnosti trebalo bi rasti po prosječnoj stopi od 17 % do 2020. godine. Sredstva za mobilnost nastavnika i studenata potrebno je ugraditi u programske ugovore za ESF – operativni program za učinkovite ljudske potencijale 2014.-2020, te potaknuti visoka učilišta na prijavu na natječaje programa Erasmus+ koji predviđaju ovu aktivnost.

MJERA 7.1.2. Ukloniti interne prepreke mobilnosti na visokim učilištima. Potrebno je ukloniti prepreke mobilnosti na samim visokim učilištima vezanim uz priznavanje ECTS bodova ostvarenih putem mobilnosti i na primjeren način organizirati sustav poticanja studenata na mobilnost.

MJERA 7.1.3. Uvesti obvezu međunarodnog usavršavanja nastavnika kao kriterij za izbor u znanstveno-nastavna zvanja.

MJERA 7.1.4. Osigurati sustav stipendija za strane polaznike doktorskih škola hrvatskih visokih učilišta. Osigurati financijske potpore za strance, polaznike hrvatskih doktorskih škola za razdoblje od 3 do 4 godine. Financijsku potporu potrebno je uključiti u programske ugovore i ESF – Operativni program za učinkovite ljudske potencijale, a vezati uz znanstvene projekte.

MJERA 7.1.5. Osigurati sustav stipendija za hrvatske polaznike inozemnih doktorskih škola. Osigurati financijske potpore za znanstvene novake s hrvatskih visokih učilišta, polaznike doktorskih škola na eminentnim europskim i svjetskim sveučilištima za razdoblje od 3 do 4 godine. Financijsku potporu potrebno je uključiti u programske ugovore i ESF – Operativni program za učinkovite ljudske potencijale, a vezati uz znanstvene projekte uz obvezu povratka znanstvenog novaka u Hrvatsku nakon završetka doktorske škole.

MJERA 7.1.6. Osigurati sustav jednogodišnjih stipendija za strane znanstvenike na hrvatskim visokim učilištima. Stipendije je potrebno uključiti u programske ugovore, a vezati uz znanstvene projekte. Visoka učilišta treba potaknuti na prijavu na natječajne programe EU „Obzor 2020.” koji predviđaju ovu aktivnost.

MJERA 7.1.7. Osnaziti kapacitete ureda za međunarodnu suradnju visokih učilišta

7.2. Poticati uvođenje nastave na stranim jezicima

MJERA 7.2.1. Osigurati financijsku potporu nastavi koja se izvodi na stranom jeziku. Postupno uvoditi kolegije/module, a zatim i doktorske i diplomske studije na stranom (engleskom ili drugom) jeziku.

Razraditi i osigurati sustav financijske potpore za izvođenje nastave na stranom jeziku. Financijsku potporu potrebno je uključiti u programske ugovore i ESF – Operativni program za učinkovite ljudske potencijale te potaknuti visoka učilišta na prijavu na natječajne programe Erasmus+ koji predviđaju ovu aktivnost.

7.3. Poticati formiranje združenih studija s eminentnim europskim i svjetskim visokim učilištima

MJERA 7.3.1. Izraditi plan uključivanja u združene studije na svim razinama. Identificirati strateške partnere visokih učilišta i provesti pregovore o formiranju združenih studija. Usvojiti mehanizme akreditacije studijskih programa za združene studije. Usvojiti sustav internih pravila visokih učilišta za uključivanje u združene studije.

MJERA 7.3.2. Uspostaviti sustav poticanja uključivanja hrvatskih visokih učilišta u združene studije.

Osigurati dodatne financijske potpore za mobilnost studenata i nastavnika (izvan programa ERASMUS+), ponajprije kroz ESF – Operativni program za učinkovite ljudske potencijale i uključiti ih u programske ugovore.

MJERA 7.3.3. Izraditi studijske programe u suradnji sa stranim partnerima u združenim studijima. Započeti izvođenje programa združenih studija.

7.4. Povećati broj inozemnog akademskog osoblja na visokim učilištima

MJERA 7.4.1. Izraditi strategiju zapošljavanja stranih nastavnika na pojedinim visokim učilištima. Plan kadrova potrebno je ažurirati svake godine. U planu kadra potrebno je za svako visoko učilište postaviti realan postotak stranih nastavnika koji bi se postigao do 2025. i približnu dinamiku njegove realizacije uz identifikaciju radnih mjesta za koja bi se predvidjeli strani nastavnici.

www.mobilnost.hr

Ova publikacija je ostvarena uz financijsku potporu Europske komisije. Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

ISBN 978-953-57504-3-7

Agencija za mobilnost i programe EU
Frankopanska 26
10000 Zagreb
T +385 (0) 1 5005 635
F +385 (0) 1 5005 699
info@mobilnost.hr
www.mobilnost.hr